

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

Disputatio VIII. De modo, quo existit Christus in Eucharistia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

DISPUTATIO VIII.

De modo, quo existit Christus
in Eucharistia.

SECTIO I. *Utrum Christus secundum totum,
quod includit, sit in hoc Sacramento.*

SECTIO II. *Utrum corpus Christi habeat
in Eucharistia eandem figuram, quam ha-
bet in calice?*

SECTIO III. *Utrum totus Christus sit sub
qualibet specierum parte?*

SECTIO IV. *Quid significetur per Corpus
in verbis consecrationis.*

SECTIO V. *Quid ponatur in calice ex vi
verborum.*

SECTIO VI. *Utrum Diuinitas & Persona-
litates Diuinae sint in Eucharistia ex vi
verborum.*

I.

ANCTVS DOCTOR 9. 76. ART. 1. quæ-
rit, An sit totus Christus in hoc Sa-
cramento? ART. 2. Utrum sit totus sub
vtraque specie? ART. 3. Utrum sit to-
tus sub quavis parte specierum? ART. 4.
Utrum sit tota quantitas Christi? quibus omnibus
respondet affirmatiue. ART. 5. Utrum corpus Chri-
sti sit in Eucharistia, sicut in loco? Respondetque
negatiue: de quo dictum est satis in superioribus.
ART. 6. Utrum corpus Christi sit mobiliter in Eu-
charistia? Et respondet, moueri non per se, sed per
accidens. ART. 7. Utrum corpus Christi in Eucharis-
tia possit videri oculis corporeis? Cui respondet nega-
tiue. Denique ART. 8. Utrum quando in hoc Sacra-
mento apparet miraculose caro, vel puer, sit ibi
vere corpus Christi? Cui respondet sub quadam di-
stinctione. Materiam huius questionis in sequen-
tibus examinabimus.

SECTIO I.

*Utrum Christus secundum totum, quod includit,
sit in hoc Sacramento?*

2.

Augustin.
S. Thom.
Conclusio de
fide.

Conc. Con-
stant.
Conc. Basl.
Florent.
Trident.

NOMINE Christi intelligimus suppositum diui-
num Verbi subsistens in duplici natura, huma-
na & Diuina, vt docet Augustinus Ser. 49. de tem-
pore; & Theologi cum S. Thoma 3. part. 9. 17. ART. 1.
& 2. Quo supposito, certum est de fide, totum Chri-
stum secundum totum quod includit, esse in Eucha-
ristia, & sub qualibet specie. Habetur in Concilio
Constantienti sess. 13. in Basl. sess. 30. in Florent. sub
Eugenio in Decreto Fidei post vltimam sessionem:
in Tridentino sess. 13. cap. 3. & sess. 21. cap. 3. Probari
potest ex communi Patrum consensu ab ipsis Apo-
stolis deriuato, & ab Ecclesia semper vnanimiter
accepto: de quo videatur Vasquez disp. 185. cap. 1.
qui bene aduerit, aliqua scripturæ loca, ex quibus
hæc veritas solet communiter probari, non habere
efficaciam; possunt enim facile in contrarium ex-
plicari.

3.

Ratione item probatur, quia licet non omnia,
quæ Christus includit, ponantur in Eucharistia ex
vi verborum: omnia tamen poni debent saltem per
concomitantiam ratione connexionis, quam ea
omnia habent inter se:quare Concilium Triden-
tinum dicta sess. 13. cap. 3. postquam dixit, corpus esse

ex vi verborum sub speciebus panis, & sanguinem
sub speciebus vini, sic addit: ipsum autem corpus sub
specie vini, & sanguinem sub specie panis, animamque sub
vtraque vi naturalis illius connexionis, qua partes Chri-
sti Domini, qui iam ex mortuis resurrexit, non amplius
moriturus, inter se copulantur: Diuinitus porro propter
admirabilem eius cum corpore, & anima hypostaticam
unionem. Hæc sunt verba Concilij; post quæ restat
difficultas, in quo fundetur hæc concomitantia ra-
tione unionis, ita vt posito corpore in hostia, neces-
se sit poni etiam animam.

P. Vasquez vbi supra n. 9. & disp. 189. & cap. 4. &
disp. 192. c. 3. dicit, totum hoc fundari in eo, quod
ea, quæ conueniunt alicui antecederent ad locum,
conueniunt ei secundum se, & ideo impossibile est
etiam de potentia absoluta, vt conueniant ei in vno
loco, & non in alio: quare cum anima, v. g. vnatur
corpori antecederent ad locum, vnatur illi secundum
se, & per consequens vbiuque fuerit illud corpus,
debent necessario esse animatum. Verum in hac do-
ctrina & fundamento supponit eius Auctor falsâ
principia Philosophiæ. Verius enim est, posse diui-
nitus idem corpus in vno loco esse album, & in alio
carere albedine; quia ad hoc vt sit album vtroque,
non sufficit habere albedinem, sed requiritur etiam
duplex præsentia albedinis in vtroque loco: potest
autem Deus dare albedini vnâ præsentiam, &
& non aliam. Ex quo patet ad fundamentum P.
Vasquez, nam licet albedo vnatur subiecto secun-
dum se, & independentem ab hoc loco; ipsa tamen
albedo pendet a posteriori ab aliquo loco, in quo
sit per propriam vbiuationem; & ideo licet antecederent
ad locum denominet Petrum album, non
tamen denominat Petrum album in duplici loco,
nisi ipsa albedo sit in duplici loco; de quo dixi la-
tius supra disp. 5. sect. 3.

Dicendum ergo est, hanc concomitantiam fun-
dari in connexionem, & vnione partium inter se: nam
eo ipso, quod partes sunt vnite, postulant ex natu-
rali ratione vnionis, vt quocumque feratur vna, fe-
rantur etiam & aliæ partes: hæc enim est natura
vnionis, vt sit modus quidam, ratione cuius colli-
gentur extrema inter se, & habeant aliquam inse-
parabilitatem: sicut modus, quo colligantur duo ex-
trema alicuius funiculi, reddit vtramque partem
aliquomodo inseparabilem; & per hanc exigen-
tiam declaratur optime essentia vnionis Physicæ,
prout differt ab aliis modis reatiuis: nam actio,
qua ignis calefacit lignum, licet postulet, quod
agens sit proximum passio, non tamen postulat,
quod abeunte passio, abeat etiam agens cum illo; nec
est contra; & ideo etiam illud lignum, & calor pro-
ductus poneretur in duobus locis, non poneretur
ignis vtroque: at vero modus vnionis Physicæ
taliter colligat vtrumque extremum, vt perseueran-
te vnione, necesse sit ex natura rei, quodlibet ex-
tremum, vbiuque ponatur, afferre secum aliud, cum
quo vnatur; quantum est ex vi vnionis, nisi obstat
peculiaris ratio, & natura ipsius extremi, vt contin-
git in præsentia locali: nam licet corpus Christi af-
ferat secum alia accidentia, quæ habet in cælo, non
tamen habet in Eucharistia præsentiam, quam ha-
bet in cælo; quia illa præsentia essentialiter est af-
fixa tali spatio imaginario, nec potest diuinitus poni
in alio spatio diuerso, & ideo non potest poni per
concomitantiam in duplici loco.

Obiicies primo: Verbum vnatur cum humanita-
te Christi; & tamen non vbiuque est Verbum, cum
ponitur humanitas Christi: ergo vnio inter par-
tes humanitatis non sufficit, vt ex natura rei, vbi
est vna, ponantur aliæ. Respondeo negando con-
sequentiam.

quentiam. Ratio discriminis est, quia Verbum est ubique ut in spatio adæquato, hic vero ut in spatio inadæquato; quare non oportet, quod habebat hic aliud extremum, cui vnitur: vnio enim solum postulat, quod ubi vnum extremum est ut in spatio adæquato, adsit etiam aliud extremum; non vero quod in omnibus partibus spatij adæquati, ubi est vnum extremum, adsit etiam aliud, ut patet experientia animæ rationalis, quæ licet sit in pede, & in capite, non postulat habere in capite vnionem, quæ habet in pede; quia scilicet in capite non est adæquatum ut in spatio adæquato, sed partialiter: at vero si omnia poneret in alio loco adæquato, postulat habere etiam ibi caput, & pedem, &c. ut diximus supra Diss. 5. & iterum in materia de Incarnatione Diss. 11. Sect. 7. Ratio autem huius diuersæ exigentiæ est, quod res, ubi adæquate existit, debet secum habere totam suam suppellectilem (ut ita dicam) & omnia sua secum portare, quia taliter ibi existit, ac si nusquam alibi existeret; at vero ubi existit inadæquate, non debet habere ea omnia, quia præsentia inadæquata connotat rem alibi etiam inadæquate existere, ubi habeat, quæ hic illi defunt. Hinc ergo fit, Verbum non habere secum humanitatem in aëre, v. g. quia illud spatium non est adæquatum, sed inadæquatum Verbo; sicut locus capitis est inadæquatus animæ rationali.

Dices, ergo sanguis Christi non debet poni per concomitantiam in tota hostia cum corpore, sed in aliqua parte hostiæ; quia non est corpus in singulis hostiæ partibus per præsentiam totalem, sed per partialem; ex quibus omnibus conflatur vna integra totalis in tota hostia. Respondeo negando sequentiam, quia etiam in singulis partibus hostiæ habet corpus Christi præsentiam adæquatam, propterea nunc loquimur de præsentia adæquata, id est, talem, quæ sola posset sufficienter manere, ablatis aliis: nam licet illa possit continuari cum aliis, potest tamen manere sine aliis; sicut præsentia Angelus, quæ est in dimidio gymnasio, licet possit vniri cum alia præsentia, quæ sit in alio dimidio, potest tamen sufficienter manere sine alia; & ideo Angelus in quavis parte huius spatij debet habere omnia sua accidentia; quæ in quavis parte seorsim potest sufficienter mouere ut in spatio adæquato, & sufficienti. Sic etiam corpus Christi sacramentaliter existens taliter est in quavis parte hostiæ, quod illa sola sufficeret ad præsentiam sacramentalem.

Verbis adhuc, in sententia ponente minima naturalia, corpus Christi, propterea est in dimidio minimo panis, non habet spatium sufficiens ad existendum ibi solum sacramentaliter; ergo propterea est ibi, non debet habere per concomitantiam ea omnia, quæ habet in cælo; sufficit ea habere in aliqua parte minimi. Respondeo, etiam admissa illa sententia, corpus Christi habere in singulis partibus minimi omnia, quæ habet in cælo; quia licet ex Diuina ordinatione non possit esse nisi in vno minimo, eo quod nolit Deus conseruare præsentiam sacramentalem, nisi sub speciebus panis naturalis: ceterum quantum est ex natura illius præsentia, & illius modi essendi, sufficienter posset manere in medio illius spatij; quia sicut Angelus posset ibi sufficienter existere, ita & corpus Christi existens ad modum rei spiritualis, & per præsentiam similem præsentia Angelicæ.

Obiicit secundo principaliter contra doctrinam traditam, quia sanguis non vnitur physice corpori Christi, nec informatur animæ rationali, iuxta probabiliorem sententiam, quam suppono ex Philosophia; ergo si tota concomitantia fundatur in

vnione partium inter se, non est cur sanguis ponatur in hostia per concomitantiam cum corpore; neque est contra. Respondetur, sanguinem, licet non vnatur physice cum carne, esse tamen partem hominis, quæ vna cum carne componit intrinsece vnam humanitatem (ut dixi in tractatu de Incarnatione Diss. 14.) non vnitate mathematica per continuationem perfectam, sed per vnitatem physicam, quæ resultat ex coniunctione vtriusque partis sibi inuicem subordinatæ in ordine ad eandem animam rationalem, quæ licet non informet vtramque partem, vtraque tamen vtitur, & indiget ad suas operationes: quare non potest caro poni sine sanguine, neque est contra; quia vtraque est entitas partialis de se, & incompleta, & per consequens vbicumque sit, postulat esse in statu connaturali non esset autem in statu connaturali, nisi compleretur per aliam partem; sicut materia non esset in statu connaturali, si esset sine forma, cum qua componit totum ad quod ordinatur. Propter hanc ergo naturalem connexionem, & exigentiam, quæ vna pars petit compleri per aliam, ponitur caro cum sanguine, & est contra, etiam si sanguis non animetur, & licet caro, & sanguis non vniantur aliqua vnione continuatiua inter se.

Huic nostræ sententiæ, quam olim tradidimus, & huic modo declarandi necessitatem concomitantia, postea alij dupliciter se opposuerunt. Primo, quidam Auctor modernus obiicit nobis, quod gratis, & absque fundamento hoc asseratur. Ego tamen existimo, non vnicum, sed plura à nobis fuisse adducta fundamenta. Primum ex hoc mysterio, in quo replicantur ea, quæ Christus habet in cælo. Secundum ex Tridentino docente, id fieri in vnionis, & connexionis partium inter se. Tertium à priori ex natura, & quidditate vnionis physica, quæ affert colligationem, & inseparabilitatem, atque adeo exigentiam replicationis, vtriusque extremi, quoties alterum illorum replicatur. Quartum ab exemplo Verbi Diuini, & animæ rationalis, quæ non habent in singulis partibus sui spatij adæquati omnia, quibus alicubi vniantur: unde colligitur illam exigentiam non esse pro singulis partibus spatij adæquati, sed pro singulis spatiis adæquatis: cuius diuersitatis rationem aliquam à priori reddidimus: non est ergo gratis, & absque fundamento conficta doctrina illa, præsertim cum, ea posita, omnia bene coherant, & explicentur.

Obiicit secundo, quia ex nostra doctrina sequitur, animam etiam rationalem in capite debere habere omnia, quæ habet in aliis partibus corporis: nam anima potest manere in spatio capitis tanquam in spatio adæquato: potest enim ibi manere, licet pes abscondatur. Respondetur, supposita vnione animæ cum corpore integro, non posse manere animam in spatio solum capitis, sed debere esse in spatio totius corporis, vel destrui vnionem; non est ergo in spatio capitis tanquam in spatio adæquato, vel sufficienti sibi secundum præsentem statum coniunctionis cum tali corpore.

Dices, Angelus etiam, quando est in tota aula per vnum ubi indiuisibile, non existit in quavis parte spatij, ut in spatio adæquato; nam per illam vbicationem respicit singulas partes spatij, ut spatium inadæquatum, cum non possit per illud ubi esse præsens soli dimidio illius spatij, & tamen in singulis partibus illius spatij habet omnia sua accidentia; ergo idem debemus dicere de anima rationali. Respondeo, Angelum in prædicto casu esse in singulis partibus spatij, ut in spatio sibi sufficienti, quia antecederet ad vbicationem ipsam nihil habet Angelus

Respondeo 11.
et sanguis
non vnatur
physice cum
carne, est ta-
men pars ho-
minis.

10.

P. Arriag.
Diss. 14.
Physic. Sect.
10. num. 151.
Prima ratio
cur hoc dica-
tur.
Secunda.

Tertia.

Quarta.

11.

Obiicit se-
cundo.

Respondeo.

12.

Insistit.

Respondeo.

Ratio non po-
stulat quod in
vniuerso par-
tium spatij
adæquati ad-
sit aliud ex-
tremum.

4.
Valgus.
Faciens
tam (et)
Valgus.

Regula.

7.
Insistit.

Respondeo.

5.
Hic
tanta
datur
necesse
est
dici.

Prima.

8.
Prima.

Respondeo.

6.
et, clausu-
ra.
ma.
bi
co-
dispo-
m.

9.
Obiicit se-
cundo.

gelus, ratione cuius exigit tot partes spatij, sed posset æque bene esse in dimidia, vel quarta parte, licet non per illam vicationem, sed per aliam: est ergo in singulis vt in spatio sibi sufficienti, & quod solum potest retinere per aliam vicationem. At verò anima rationalis antecederet ad vicationem habet iam talem statum, & modum essendi propter coniunctionem ad tale corpus, vt exigit præsentiam ad tot partes spatij, & non pauciores; vnde in singulis non est vt in spatio sibi sufficienti, & quod posset solum retinere etiam per aliam vicationem, sed vt in parte spatij adæquati, quod exigit; & ideo non est necesse, quod in singulis partibus habeat omnia sibi vnita: sicut nec Verbum Diuinum habet in singulis partibus sui spatij humanitatem sibi physice vnitam.

13.
Respondet il-
le Auctor.

Respondet ille Auctor, Verbum non habere humanitatem in singulis partibus spatij; quia humanitas non petit naturam suam vniri cum Verbo Diuino; imo hoc illi naturaliter repugnat: illa autem sola debent replicari, & esse in omnibus locis, in quibus est subiectum, quæ sunt illi connaturalia. Addit autem num. 147. neque etiam eiusmodi accidentia, vel quasi accidentia connaturalia debere replicari cum subiecto diuinitus replicato in duobus locis, sed ea solum, quæ pertinent ad naturale subiecti complementum; vnde replicata materia, debet quidem replicari forma substantialis; & hac replicata, debet replicari materia, & passiones, non vero cognitiones vel appetitiones; imo esset nouum miraculum hæc alia replicari, cum absque illis possit subiectum connaturaliter esse.

14.
Impugnatur
hæc doctrina
primo quia
sequetur
Christum non
poni in Eu-
charistia cum
gratia habi-
tuali.

Hæc doctrina difficilis, & duriuscula est; primo, quia consequenter debet hic Auctor concedere, animam Christi in Eucharistia non poni de facto cum gratia habituali, quam habet in celo, & cum aliis similibus perfectionibus supernaturalibus; imò nec cum perfectionibus naturalibus, quales sunt habitus intellectus, & voluntatis, quia hæc omnia non pertinent ad naturale complementum humanitatis, sed absque illis potest connaturaliter esse: cum ergo miracula noua non sint præsumenda, & connexio vniionis physice hoc non exigit, non debet præsumi, quod hæc omnia ponantur cum Christo per concomitantiam, sed ea solum, quæ Tridentinum numerant, quæ pertinent ad naturale complementum rei, quæ ponitur ex vi verborum, consequens autem non potest sine nouitate concedi.

15.
Secundo vno
hypostatica
petit essentialiter
vniri cum
Verbo.

Secundo, licet humanitas non petat ex natura sua vniri cum Verbo, vno tamen humanitatis cum Verbo petit ex natura sua, & essentialiter vniri cum Verbo: ergo sicut gratia habitualis Angeli, quia ex natura sua petit vniri cum Angelo, petit etiam esse in singulis partibus spatij adæquati, in quo est Angelus, vt ille Auctor concedit: eodem modo vno hypostatica propter eandem rationem debet esse in toto spatio adæquato, in quo est Verbum; non enim minus ordinatur hæc vno ad Verbum, sed multo magis, quam gratia ordinetur ad Angelum. Denique nulla apparet ratio, cur res in quolibet loco, vbi replicatur, petat habere suum naturale complementum, & non petat habere omnes alias perfectiones, quæ licet non sint ita necessariae, sunt tamen viles ipsi. Nam sicut de facto anima est in pede absque accidentibus, quæ habet in capite; sic etiam anima est in pede absque organis, quæ sunt in capite: & tamē si poneretur in alio loco, deberet ibi habere omnia sua organa, & omnes suas passiones; ergo ex illo argumento non potest colligi minor exigentia habendi in vtroque loco alia acci-

dentia, quam proprias passiones. Vnde Catechismus Romanus de Sacramento Eucharistiæ §. 14. ex me. Catechismus
ra vniione physica colligit concomitantiam vniri. Nam
salem omnium, quæ inter se vniuntur. Si enim duo
aliqua (inquit) inter se re ipsa coniungantur, vbi vnus
sit, ibi etiam alterum esse necesse est.

Alij ergo Theologi recentiores Salmaticenses aliter huic nostræ doctrinæ aduersantur. Dicunt itaque, rem in pluribus locis replicatam debere ex natura rei in illis omnibus habere omnes suas perfectiones intrinsecas, vel ea omnia, per quæ intrinsecè mutatur, vel à quibus dependet: ideo humanitas Christi debet habere secum Verbum, quia ita cum illo vnitur, vt ab eo dependeat: ideo debet habere secum omnes suas perfectiones, quia per illas in se intrinsecè mutatur: ideo vero Verbum non debet habere secum vbiq; humanitatem, quia nec ab ea dependet, nec per vniionem cum illa in se intrinsecè mutatur. Rationem autem discriminis reddunt, quia res, quando in alio loco replicatur, debet poni qualis est in se intrinsecè; ergo debet replicari cum omnibus suis perfectionibus intrinsecis, non vero cum extrinsecis, quia per extrinsecas non aliter se habet in se. Recedunt autem à nostro explicandi modo, solum, quia ex ipso sequitur, Angelum non necessitari ad habendum suum actum intellectus, vel amoris in toto spatio, in quo est, cum sufficiat habere illum in aliqua parte spatij adæquati; quod si semel concedatur, non est cur dicamus, vniionem beatam esse in toto spatio, in quo est anima: & sic de aliis.

In hoc modo explicandi adhuc sunt aliquæ difficultates. Prima, quia anima etiam mutatur intrinsecè per suos actus; & tamen non vbiq; mutatur anima, sunt eius actus; ergo recurrendum est ad illam rationem de spatio adæquato, & inadæquato, vel alia ratio magis vniuersalis assignanda est. Secunda, quia ij Auctores non reddunt rationem suæ regulæ, cur scilicet replicata re, debeant replicari quæ illam efficiunt intrinsecè, non verò alia, quæ licet vniantur, non tamen efficiunt eam intrinsecè: dicere enim, debere replicari rem proptèr est in se, est respondere cum conclusione; nam res proptèr est in se intrinsecè, est res cum iis, quibus intrinsecè afficitur. De hoc autem petitur ratio, cur debeat replicari cum iis, quibus intrinsecè afficitur, & non cum iis, quibus physice vnitur. Tertia, & à priori, quia omnis vniio physica eo modo, quo physice vnitur, alligat, vt ex ipso vniionis conceptu constat: quid enim est physice vnire, nisi connectere, & ligare? ergo omnis vniio debet colligare extrema, & exigere, vt, vbi reperitur vnum, sit etiam aliud, siue vniio efficiat intrinsecè, siue non: alioqui non participabit proprium conceptum vniionis. Quarta denique, quia argumentum, propter quod illi Theologi à nostro modo explicandi recesserunt, non est tanti ponderis: iam enim supra respondimus, Angelum esse in quavis parte sui spatij, vt in spatio sufficienti, & ideo in quavis parte debere habere suas intellectiones, & reliqua accidentia, quod non procedit in anima rationali, quæ non est in quavis parte vt in spatio sufficienti secundum statum, & modum existendi, quem habet, coniunctionis ad tale corpus humanum?

Hoc supposito, dubitari potest, primo, an ponatur in Eucharistia tota substantia, quæ in Christo Domino reperitur? Et in primis certum est, non solum carnem, sed ossa, & nervos esse in Eucharistia, quia licet aliquando solius carnis fiat mentio, vt cum dicitur, *Caro mea vere est cibus*, &c. cato tamen significat sæpe sapius illam partem hominis, quæ conditio

condistinguitur à spiritu, ut in symbolo Athanasij: *Anima rationalis, & caro unus est homo*; quare in præfenti nomine *carnis* intelligitur tota Christi substantia corporea, excepto sanguine, qui dicitur esse potus, & à quo ex modo loquendi distincta fuit caro, quando actum fuit de hoc sacramento. Dubitari potest de præputio, an sit in Eucharistia: item de aliis partibus, quas forte non habuit Christus tempore Ccenæ, sed postea per nutritionem acquisiuit; & contra de aliis, quas tunc habuit, & postea tempore mortis fuerant deperditæ, & denique de vnguibus, capillis, salina, & aliis huiusmodi, quæ nunc habet, vel habuit saltem in cena.

19. Respondetur breuiter, quidquid sit, an hæc ponatur ex vi verborum, vel solum per concomitantiam (de quo postea) poni tamē in Eucharistia; quia præputium, v.g. nunc coniunctum est in cælo cum aliis partibus corporis Christi, quæ hic ponitur; vngues item, capilli, & dentes iuxta probabiliorem sententiam informantur anima rationali: sed etsi non informantur, sunt partes integrantes corpus humanum; & ideo ponuntur etiam in Eucharistia, quod à fortiori dicendum est de spiritibus animalibus & vitalibus, & de humoribus; hæc enim omnia sunt partes hominis non minus quam sanguis; salina autem, & alia excrementa, quæ erant in corpore Christi tempore ccenæ, non pertinent ad integritatem corporis, sicut nec cibus indigestus, quem habebat in stomacho; & ideo hæc non fuerant in Eucharistia. Denique partes illæ sui corporis, quas post cenam forsitan per resolutionem perdidit, & postea non recuperauit, non ponuntur modo de facto, sicut nec partes illæ sanguinis, quas probabile est in terris mansisse in spinis, vel sudario adherentes, non quidem sub forma sanguinis, sed in aliquam substantiā rubram mutatas: hæc tamen non ponuntur in Eucharistia, sed solum sanguis, quem modo habet in cælo. Dices, ad veritatem verborum requiri, quod ponatur totus sanguis effusus: dicitur enim, *hic est sanguis, qui pro vobis effundetur*, &c. Respondeo, sicut ad veritatem verborum non requiritur, quod totus sanguis Christi, qui ponitur in Eucharistia, effusus sit, nam forsitan aliquid illius non fuit effusum, & saltem aliquis sanguis erat in Christo in cena non effundendus, eo quod ante Passionem erat conuertendus in carnem; & tamen in cena positus fuit sub speciebus vini; ita etiam non requiritur ad veritatem verborum, quod totus sanguis effusus ponatur in Eucharistia, sed solum quod ponatur ille, qui nunc est sanguis Christi; & de quo est verum dicere simpliciter effusum esse pro nobis, licet nec quoad omnes partes sit effusus, nec habeat etiam omnes partes, quæ effusæ sunt. De hoc tamen dicam postea sect. 5. ubi quid ponatur ex vi verborum in calice.

20. Secundo dubitari potest, utrum tota quantitas, & alia accidentia communia Christi sint in Eucharistia? De quo S. Thomas *art. 4.* & Valquez *ibi*. Suar. latè *disp. 51. sect. 2.* Res tamen est facilis, & quæ aliquid habet de nomine. Durandus, & alij negant, quantitatem Christi poni in Eucharistia. Durand. quia licet putet quantitatem esse accidens distinctum à substantia, censet tamen repugnare illi modum existendi indiuisibiliter. Alij vero, quia vel dicunt, quantitatem non distingui ab actuali partium extensione, vel saltem non denominari substantiam formaliter quantam sine hac extensione.

21. Communis, & vera sententia docet, poni totam Christi quantitatem in Eucharistia P. Valquez *disp. 187. cap. 2.* probat hanc sententiam ex eo, quod substantia sine quantitate non habet partium distinctionem; quare corpus Christi sine quantitate non

esset corpus humanum, cum non haberet partes. Cæterum hæc ratio supponit sententiam, Philosophicam falsam. Certum enim mihi est, substantiam, ablata quantitate habere distinctionem entitativam partium, licet non habeat impenetrationem actualem; de quo dixi in Metaphysica.

Pater Suarez ubi supra probat ex eo, quod substantia sine quantitate non esset corpus organicum; quia organizatio fit per diuersitatem quantitatis, & aliorum accidentium, quibus afficiuntur diuersæ partes substantiæ. Cæterum neque hæc ratio est, efficax; quia probabilius est, dari organizationem substantialem, per quam ipsæ partes substantiales sunt substantialiter heterogeneæ, vt dixi in libro de Anima; atque ideo sine quantitate posset manere corpus organicum; quod tandem amplexus est ipse Suarez lib. 1. de Anima, cap. 2. à num. 16.

Alij probant, quia si non esset quantitas, non essent alia accidentia, quæ subiectiont in quantitate. Sed neque hæc ratio est pro omnibus firma; quia probabile est, accidentia non subiectiont immediate in quantitate, sed in substantia: quam sententiam defendit cum aliis P. Hurtado *disp. Physic. 6. §. 55.* & P. Arriaga *disp. 5. Physic. sect. 2. subsect. 5.*

Melius probari potest, quia vel quantitas est distincta à substantia, vel non. Si secundum; ergo posita in Eucharistia substantia corporis Christi, ponitur eius quantitas, quæ non distinguitur à substantia. Si vero dicas primum, debes conuenire in definitione quantitatis, ne fiat quæstio de nomine. Est enim quantitas accidens, quod est proxima radix, ratione cuius substantia postulat impenetrationem cum alio corpore quanto. Hoc autem cum sit quoddam accidens absolutum à loco, non est cur non ponatur in Eucharistia, sicut anima rationalis, & alia saltem per concomitantiam propter vnionem, & connexionem.

Dices, quantitatem non posse poni sine actuali extensione partium. Sed contra; quia licet quantitas postulet actualem partium extensionem localem; potest tamen diuinitus carere illa; sicut licet postulet actualem impenetrationem cum alio corpore quanto, potest tamen diuinitus carere hac impenetratione, vt de facto caruit, quando corpus Christi Domini quantum penetratum fuit cum vtero Virginis, cum lapide Sepulchri, & cum ianuæ Cœnaculi: ergo similiter poterit diuinitus carere extensione partium, cum non magis essentialiter petat istam, quam actualem impenetrationem.

Dices, effectus formalis quantitatis est reddere subiectum extensum, & diuisibile; ergo repugnat poni in subiecto inextenso, & existenti indiuisibiliter. Sed contra; quia duplex est extensio, seu diuisibilitas subiecti. Altera entitativa, & in ordine ad se, quod nihil est aliud, quam habere entitativæ plures partes, & hæc quidem diuisibilitas non provenit formaliter à quantitate; nam, ablata quantitate, manebunt in subiecto totidem partes, quot antea; & hanc diuisibilitatem retinet corpus Christi in Eucharistia. Altera extensio est in ordine ad locum, per quam vna pars non est ubi est alia: & hæc extensio, dato quod proveniat à quantitate, non tamen vt effectus formalis primarius, sed vt effectus secundarius, seu quasi in genere causæ efficientis, quatenus quantitas postulat talem vbiicationem, per quam vna pars subiecti non sit ubi est alia. Cæterum potest diuinitus carere hac extensione actuali, remanere cum solo effectui primario, quod est petere, quantum est de se, proximam talem extensionem actualem, & impenetrabilem.

Dices iterum, quantitatem esse ipsum modum actualis

22.

Hurtado.
Arriaga.

23.

Ratio con-
clusionis.

24.

Instantia.
Diluitur.

25.

Instantia.

Respondet.

26.

*Respondet
primo.*

*Respondet se-
cundo.*

*27.
Reliqua om-
nia accidentia
à loco inde-
pendentia
sunt in Eu-
charistia.*

actualis extensionis, quo quidem caret corpus Christi in Eucharistia. Sed contra; primo quia hic modus variatur, quotiescumque corpus mutatur localiter; non enim differt ab ipsa actuali præsentia partium, ut probavi in Philosophia; ergo toties variatur quantitas, quod est contra omnes Philosophos. Contra secundo, quia antecedenter ad actualem extensionem datur in subiecto aliquid, ratione cuius debeat illi impenetratio cum alio corpore; hæc ergo erit quantitatis siue sit distincta à substantia, siue non. Quantitas enim secundum communem modum loquendi appellatur illa radix proxima impenetrationis. Et iam reducitur res ad questionem de nomine, in qua debemus seruare communem modum loquendi Philosophorum.

Hinc infero, reliqua omnia accidentia independentia à loco, quæ habet Christus in cælo, poni etiam in Eucharistia; quia in omnibus militat eadem ratio vnionis, & connexionis naturalis cum corpore Christi. Illa autem, quæ dependent à tali loco, non possunt poni in Eucharistia, quia non possunt esse in alio loco, qualia sunt præsentia localis, extensio partium, situs, quem habet, &c. quia hæc omnia includunt talem vocationem dependentem à tali loco. Petes, an corpus Christi habeat in Eucharistia eandem figuram, quam habet in cælo? De hoc dicemus sectione sequenti.

SECTIO II.

Utrum corpus Christi habeat in Eucharistia eandem figuram, quam habet in cælo?

*28.
Duplex figura
organica
& situalis.*

Figura est duplex: alia organica, alia situalis. Figura organica est talis vnio partium inter se, ratione cuius inter istam, & illam partem mediant plures, vel pauciores, & ratione cuius pupilla oculi, verbi gratia, licet in Eucharistia non occupet spatium rotundum, taliter tamen habet partes vnitas, & dispositas, inter se, ut postulet extensionem localem circularem: nam licet omnes partes Christi correspondeant eidem spatio, non tamen vnuntur omnes immediate inter se, sed manus vnitur cum brachio, non cum capite, & caput cum collo, & non pede. Talis ergo vnio, & dispositio partium inter se, appellatur figura organica. Figura vero situalis, est talis dispositio partium in ordine ad locum, quæ scilicet caput est sursum, pedes deorsum, manus ad latera; & sic de aliis. De figura organica, conceditur, eandem, quam Christus habet in cælo, habere etiam in Eucharistia; quia licet ibi omnes partes Christi sint in eadem parte spatij, habent tamen talem ordinem vnionis inter se, ut ratione illius caput sit immediatum collo, non manentibus, & ratione cuius etiam exigunt talem dispositionem localem, si connaturali modo locentur. Videatur Suarez *dist. 48. sect. 1. circa finem*. De hoc enim non potest esse difficultas.

*29.
Dubium est
de figura si-
tuali.*

Maius dubium esse potest de figura situali: hæc enim videtur esse accidens independentes à loco: nam potest homo retinens eandem figuram situalem mutare diuersa loca, sicut & artefacta, clauis, v.g. vel vas aureum, retinet eandem figuram clauis, vel vasis, licet mutetur ab hoc loco in alium. Vnde aliqui Philosophi supponunt, figuram artificialem esse aliquid distinctum ab aliis accidentibus naturalibus ac permanens in artefacto. Sic etiam multi Philosophi docent de situ, esse aliquid accidentis modale distinctum ab *vbi*; nam homo sedens in lectica mutat successiue vocationem, & retinet semper eundem modum sessionis. Consequenter

ergo dicendum videtur figuram situalem esse aliquid quod accidens independentes ab hoc & illo loco, atque adeo quando idem corpus existens Romæ, replicaretur Neapoli, posset ibi habere eandem figuram situalem, quam habet Romæ, licet non possit habere ibi vocationem Romanam.

In mea sententia hoc facile explicatur. Sentio enim in primis, figuram artificialem non addere aliquid positum supra vocationes partium, sed esse tales vocationes partium cum talibus negationibus. Et quidem sententiam contrariam irridet Pereira *lib. 7. Philosoph. c. 3*. Nostra autem facile probatur, & explicatur in statua lignea, vel lapidea, circa quam ars nihil profus efficit, nisi tollere aliquas partes, quibus ablatis, aliæ partes, quæ remanent, manent cum tali dispositione, & distantia inter se, ut eo ipso sit facta statua. Tunc ergo artifex nihil profus posuit, sed abstulit vnionem partium remanentium cum illis, quas abstulit; ergo forma artificialis non est aliquid accidentis productum de nouo per artem diuersum ab accidentibus, quæ sine arte haberent, sed vocationes talium partium cum negatione vocationum aliarum partium, quæ ablatae sunt.

Confirmatur primo: tolle hoc accidens, quod dicitur productum de nouo in ligno: relinque has solum partes ligni in hoc loco, ubi nunc sunt, & sine alijs partibus, quæ abscissæ sunt, procul dubio manebit statua; ergo non est necessaria illa forma, quam superaddis. Confirmatur secundo, quia hæc forma artificialis statuae non est indiuisibilis; ergo est pars in parte ligni, & pars in alia parte. Accipio ergo partem minutissimam illius ligni, & peto, quodnam accidens peculiare sit in illa parte, quod non posset esse absque illa arte? Nullum plane; quia illa pars ligni cum omnibus suis accidentibus potest diuidi ab alijs partibus, & tunc non defert secum aliquid accidentis, quod absque arte esse non posset; ergo in hac parte non est illud accidens peculiare superadditum, sed neque est in alijs partibus seorsum; ergo in nulla; ergo fatendum est, hanc formam artificialem nihil aliud esse præter dispositionem partium taliter inter se vnitarum, & distantium, hoc est, tales vniones, & vocationes partium cum negationibus aliarum, dum enim hæc intelliguntur, sufficienter intelligitur perfecta statua.

Confirmatur tertio, & explicatur clarius in artefactis, quæ sunt entia per accidens, & constant ex multis entibus completis non vnitis physice inter se, qualis est mensa v.g. vel scamnum, cuius artificij consistit in eo, quod vna tabula clauis sit confixa ligno. Peto enim, hæc forma artificialis superaddita in quo subiecto sit? Non quidem in tabula superiori, quæ intrinsece nihil debet de nouo ex eo, quod facta sit mensa; clauis enim, quo configitur, non est accidens intrinsecum tabulæ, ut subiectetur in ipsa: sed neque in pedibus mensæ recipitur hæc forma accidentalis, quia ligna illa eodem modo se habent intrinsece; nullibi ergo recipitur hoc accidens superadditum de nouo; quia nihil aliud est metaphysice loquendo forma mensæ, quam eadem figuræ partiales, quas tabula, & ligna antea habebant, additis clauis in tali loco. Quod clarius adhuc apparet, si absque clauis solum funibus colligentur partes artefacti. Item clarius apparet in exercitu artificiose composito, & ordinato: peto enim illud artificium, ubi resideat? An pars in vnoquoque militis, an totum in singulis? Nihil aliud dici potest, nisi quod sit aggregatum ex situ, seu vocationibus omnium militum; quibus solis positis intelligitur perfecta, & artificiosa ordinatio, & dispositio totius exercitus.

Obiciunt: vestis, vel pileus perdidit præsentiam localem

localem, quando mouetur localiter ab vno loco in alium: & tamen non perdidit, sed retinet formam artificialem vestis, vel pilei; idem enim pileus manet in hoc loco, & in alio; ergo forma artificialis constitutiva pilei distinguitur à præsenti locali, & à distantia partium inter se. Respondeo, eodem modo perseverare formam vestis, vel pilei, quo perseverat distantia partium inter se: hæc autem metaphysice loquendo non perseverat eadem, cum non maneat eadem vbicatio partium, sed solum moraliter, & vulgariter; quo etiam modo manet eadem forma artificialis vestis vel pilei. Dicitur autem moraliter perseverare eadem, quamdiu post artificis operam sic manent partes inter se depositæ, ut absque nouo artificio possint similem distantiam, & proportionem ad invicem retinere. Hinc est, existimari eundem calicem, & retinere consecrationem, quamdiu non frangitur; imo licet calix tornatilis sit, & ita possit cuppa à pede separari, & iterum coniungi absque nouo artificio; semper censetur manere idem calix, nec indiget noua consecratione, licet re vera per illam separationem non minus perdatur physice loquendo prior figura calicis, quàm si per fractionem fuissent partes separatæ; quo casu indigeret calix noua consecratione. Moraliter tamen, quando calix tornatilis est, censetur manere eadem forma artificialis, quia ex vi præcedentis artificij possunt partes facile redire ad similem distantiam, & proportionem inter se. Sic etiam Alba Sacerdotalis censetur esse eadem, etiam quando complicata est, licet tunc non retineat eandem figuram, & distantiam partium, quia nimirum adhuc ex vi præcedentis artificij possunt eius partes extendi, & habere similem figuram, & distantiam; si vero manicæ separantur, non censetur eadem alba, sed indiget noua benedictione, quando postea alliantur, quia indiget nouo artificio: secus esset, si manicæ ab initio non fuissent alliatæ, sed globulis sericis coniungerentur, ita ut separari, & coniungi facile possent, tunc enim semper censetur eadem Alba, nec indigeret noua benedictione propter illam manicæ separationem. Vides, quantum sit moralitatis in hac perseverantia eiusdem figuræ artificialis, licet physice loquendo eius intrinseca constitutiva varientur. Hoc modo olim explicui formam artificialem in 2. lib. *Physicorum*; quam doctrinam video postea placuisse Philosophis Recentioribus, quorum aliqui scripta sua typis mandarunt.

Eodem etiam modo, & propter easdem rationes dixi in Philosophia, extensionem actualem partium in ordine ad locum non esse aliquod accidens, quale ab alijs ponitur distinctum ab vbicationibus partium, quod idem perseveret, quando corpus localiter mouetur, sed esse ipsamet vbicationes partium; nam eo præcisè quod intelligatur caput in hoc loco, & collum in alio, ac singulæ partes in diuersis partibus spatij, ablato quocumque alio accidente, intelligitur extensio localis partium, sicut impenetratio actualis cum alio corpore non est accidens superadditum, sed talis vbicatio intrinseca vtriusque corporis in diuersis partibus spatij, & negatio vbicationis in eodem spatio. Sic etiam extensio actualis partium, quæ fere idem est, quod impenetratio actualis earum inter se, nihil est aliud, nisi vbicationes partium in diuersis partibus spatij, & negatio vbicationis earum in eadē parte spatij, nec oportet addere aliud accidens permanens positivum, sed quando corpus localiter mouetur, censetur retinere eandem extensionem actualem localem partium, quia moraliter eandem distantiam habet absque vlla

P. Ioan. de Lugo de Sacramentis.

interruptione per inextensionem, seu penetrationem actualem earumdem partium inter se.

Eodem modo, & propter easdem rationes dixi in Metaphysica, situm non esse aliquod accidens positivum physice distinctum ab vbicationibus omnium partium animalis, & loci: sedere enim hominem v. g. nihil est aliud quam partes animalis esse in talibus locis taliter distantibus inter se, & sedem esse in tali loco: his quippe positis & ablato quolibet alio accidenti positivo, intelligitur homo sedere; dicitur autem homo sedens in lectica retinere eandem sessionem, quando mouetur lectica, quia retinet eam moraliter, non metaphysice, sicut de forma artificiali, & extensione locali dictum est.

His suppositis, facile iam explicatur, quam & qualem figuram corpus afferat secum ad Eucharistiam. Dicimus enim, habere ibi eandem figuram organicam, quam habet in celo: non tamen eandem figuram sitalem. Nam figura organica est talis vnio partium inter se, ratione cuius exigit talem positionem in ordine ad locum: ex eo enim, quod partes pupillæ v. g. taliter inter se vniuntur, exigit talem positionem in spatio rotundo cum tali distantia partium à centro, &c. quam exigentiam, & rotunditatem organicam habet pupilla in Eucharistia; non tamen habet ibi rotunditatem, & figuram sitalem, quia non occupat ibi spatium rotundum, sed omnes partes pupillæ penetrantur inter se. Sic etiam non habet ibi extensionem actualem localem partium, nec situm, quem habet in celo, quia extensio actualis localis, & situs includit tales vbicationes partium, quæ vbicationes cælestes non replicantur in Eucharistia, ut constat.

Dices, non omnis figura organica Christi consistit in vnione partium inter se: nam sanguis non vniuntur physice cum venis, sed continetur intra illas, sicut aqua in vase; quæ continentia non videtur esse aliud, quam talis vbicatio sanguinis, & venarum: ergo in Eucharistia, in qua sanguis non continetur intra venas, non datur tota figura organica Christi; non enim datur continentia organica sanguinis intra venas, nec habet ibi maiorem coniunctionem sanguis cum venis, quam cum capillis.

Respondetur, hanc etiam figuram organicam sanguinis, & venarum dari suo modo in Eucharistia; nam sicut ibi est oculus in capite, & non in pede propter vnionem continuationis, quam habet oculus cum capite, ratione cuius exigit ex se vbicationem proximam capiti, & non pedi: sic sanguis licet non habeat vnionem propriam continuationis cum venis, habet tamen exigentiam, quæ ex se exigit poni intra venas, & non in capillis; & venæ habent exigentiam continendi sanguinem, ita ut petant præsentiam localem fundantem talem propinquitatem ad sanguinem; quæ exigentia fundata in ipsa natura sanguinis, & venarum, dici potest figura organica sanguinis, & venarum.

Petes, an, si poneretur sacramentaliter vas aureum, vel crux, aut aliquod aliud arte factum sub speciebus panis, sicut ponitur caro Christi; an, inquam, poneretur vere sub speciebus forma crucis, vel vasis, an solum lignum, vel aurum? Ex dictis enim videtur sequi, ponendam solam materiam; quia forma artefacti sunt tales vbicationes, quæ ibi non ponerentur.

Respondeo, in aliquibus artefactis poneretur quidem etiam figura non sitialis, sed organica; in alijs vero neutra. Prima pars probatur, quia globus, vel sphaera aurea v. g. sub speciebus panis haberet etiam rotunditatem organicam non minus, quam illam de facto habet pupilla oculi Christi. Sicut enim

35. Nec situm est accidens distinctum.

36. Facile iam soluitur quaestio proposita.

37. Instantia.

Dilectio.

38. Quæstio.

Satisfactio.

enim pupilla habet sub speciebus figuram, & rotunditatem organicam, quatenus ibi etiam eius partes taliter vniuntur inter se, vt propter talem vniionem, & tale temperamentum aliqua accidentia exigant occupare spatium rotundum: sic partes globi aurei propter talem vniionem, quam habent ad inuicem, & propter carentiam aliarum partium, & talem densitatem, & duritiem exigunt naturaliter occupare spatium rotundum; ergo non minus diceretur retinere suam figuram rotundam organicam, quam pupilla oculi de facto eam retineat.

39.

Secunda vero pars, quod scilicet aliqua alia artefacta neutram figuram retinerent sub speciebus, probatur in exemplo adducto crucis: cum enim crux constituitur per approximationem talem duorum lignorum, consequens est, vt sub speciebus panis, in quibus omnes partes crucis essent sibi æque proximæ, non esset magis figura crucis, quam alia; quia non esset aliqua vniio, vel aliquid aliud physicum exigens in actu primo ex se tale figuram magis quam aliam. Quod idem de mensa, scamno, & aliis similibus dicendum est: imo idem fortasse esset de imagine cereæ, quæ cum sit mollis, ex se non videtur magis exigere hanc figuram, quam illam; atque ideo nec organice fortasse retineret sub speciebus panis rationem imaginis, licet retineret tales vniiones partium inter se: quia cum eisdem vniionibus posset fortasse formari in aliam figuram. Sed de his satis.

SECTIO III.

Utrum totus Christus sit sub qualibet speciebus?

40.
Suppositum
primum.
Concil.
Tridenti.

Philo.

Supponendum primo, totum Christum esse sub qualibet speciebus parte, separatione facta. Est de fide, vt constat ex Florentino in vniione Armen. ex Trident. sess. 13. cap. 3. & can. 3. & ex multis Patribus, quos afferunt Recentiores in presenti. Ad quod facit quod dicitur de Manna, quod erat figura Eucharistiæ, de quo refert Scriptura, quod qui plus collegerat, non habuit amplius; nec qui parauerat minus, reperit minus. Imo de semine coriandri (cui simile erat manna) refertur apud Philonem 2. *Allegor. Regum*, post medium, quod quamuis in minutas partes diuisum seminetur, tantundem excrevit de qualibet particula, quantum de integro grano, quia perfecta virtus saluatur in qualibet particula. Colligitur item ex facto Christi, qui consecratum calicem dedit discipulis diuidendum, vt singuli scilicet totum sanguinem biberent.

41.
Suppositum
secundum.

Prima ratio.

Secunda.

Supponendum secundo, etiam ante separationem esse totum Christum sub singulis partibus specierum; quod licet non sit tam expressum de fide sicut præcedens, est tamen omnino certum; & habetur fere expressum in Tridentino d. sess. 13. c. 3. in fine, & in cap. 1. *ubi pars*, de consecratione, dist. 2. & aliis. Et probatur facile; primo, quia si non esset totus Christus sub singulis partibus continuis, sed semel solum in tota hostia, ergo ideo quia omnes eius partes non possunt correspondere eidem spatio, ergo in exigua hostia non erit totus Christus: ad hoc enim etiam oportet ponere plures partes in eodem spatio. Secundo, quia si consecratur panis maior homine, Christus debet nimium dilatare, vt repleat totum illud spatium per vnicam præsentiam non replicatam; item nunc esset caput sursum, v. g. & pedes deorsum ex quo sit non omnibus partibus illius spatij rotundi correspondere corpus Christi, quia corpus humanum non potest habere talem situm, quo repleat spatium rotundum magnum,

nulla profus vacuitate relicta, nisi aliqua partes corporis ponantur in pluribus partibus illius spatij; vel nisi intelligamus ossa, & partes diores corporis Christi liquefieri, vt ad modum cereæ, vel melle possit recipere illam positionem rotundam hostiæ; quod indecens valde est.

Tertio, quia partes hostiæ separatæ singulæ continent totum Christum, ergo & ante separationem: Tertio, separatio enim non dat nouam consecrationem; item è contra, ponamus duos calices consecrari seorsim, & postea illas species coniungi; peto an per coniunctionem definat esse totus Christus sub singulis partibus? Si definit, ergo deficit veritas verborum consecrationis: nam de diuidia parte dictum fuerat esse totum sanguinem Christi. Si vero non definit, ergo iam tunc potest esse totus Christus sub partibus vnitis illius speciei, ergo posset etiam sub illis esse, licet vnica consecratione fuissent consecratæ. Dices, quando datur vnica consecratio, veritas verborum solum petit, quod in toto illo sit totus sanguis v. g. non quod in singulis partibus sit totus: sed contra, ergo etiam si separantur partes consecratæ, non debet per consecrationem poni totus sanguis sub singulis partibus; quia nec hoc exigebat veritas verborum.

Dicendum ergo est, totum Christum contineri sub singulis partibus specierum etiam continuis; nec aliud forsitan voluerunt Alciodoren. & Albertus, quibus opposita sententia communiter tribuitur; eos tamen excusat Vasq. *disp.* 188. c. 1. quia non dixerunt totum Christum non esse sub singulis partibus, sed non esse in illis ante separationem per plures præsentias, sed per vniam: quod quidem non pertinet ad materiam erroris; licet mihi probabilius sit, in singulis partibus specierum dari suam præsentiam partialem separabilem à præsentia, quæ est in aliis partibus; vt dixi supra *disp.* 6.

Contra hanc doctrinam insurgunt duæ difficultates; prima est, quia si totus Christus est in singulis partibus specierum: ergo cum partes specierum sint in infinitum diuisibiles, consequens est, vt Christus habeat infinitas præsentias, per quas illis omnibus corresponderet. Propter hanc forte difficultatem, Bonauentura, & alij dixerunt, Christum totum esse in partibus finitis, scilicet in eis solum, quæ attingunt minimum naturale requisitum ad consecrationem panis; Alij, licet talia minima naturalia non admittant, censent tamen, excogitari posse aliquam particulam panis adeo exiguam, vt licet habeat vere partes, non tamen possit diuidi, imo nec discerni ab homine, neque ab Angelo naturali virtute ob imperceptibilitatem partium: & sub huiusmodi particulis, quæ finitæ sunt, erit totus Christus, non tamen sub singulis earum partibus; quod dicunt sufficere ad saluandas loquutiones Patrum, de existentia Christi sub singulis partibus Eucharistiæ.

Re tamen vera hæc sententiæ non sunt probabiles; quia Patres in vniuersum loquuntur de omnibus partibus specierum quantumuis minimis. Deinde, quia si ponamus, hostiam habere septem particulas minimas, & diuideretur per medium, deberet diuidi vna particula minima, & in eius partibus diuisis, vel non maneret Christus, vel poneretur de nouo, cum antea non esset ibi nisi pars Christi. Denique incredibile est, illud, quod additur, posse esse adeo imperceptibiles partes alicuius particule, vt neque ab Angelo possint discerni: quomodo enim staret, Angelum illam comprehendere, si eius partes non discerneret.

Propter hæc est sententia aliorum, qui dicunt Christum

Christum totum esse in singulis partibus quantumvis minimis, & in singulis earum partibus; ceterum non habere infinitas praesentias, quia in singulis particulis adeo exiguis, ut humana industria non sint diuisibiles, non habet Christus plures praesentias, sed vnam indiuisibilem, quae est totus in illa particula, & totus etiam in singulis partibus. Quod si forte, quando diuiditur hostia, contingat, diuidi aliquam ex his particulis minimis simul cum aliis, respondent, vel Deum ab initio illas praesentias disponere in his particulis, quos nouit non diuidendas vel praesentiam illam amitti, & extendi praesentias partium proximarum. Huic sententiae tandem adhaeret P. Aegidius in praesenti art. 3. num. 49. & sequentibus; & Lessius lib. 12. de Perfectionibus Diuinis num. 126. & non est improbabili. Dispicit tamen eo, quod sine necessitate confugiat ad illas praesentias pro numero particulatum naturaliter indiuisibilium, cum facilius ponatur illa praesentia tota continua, & diuisibilis pro diuisibilitate spatij; nullum enim inconueniens nouum apparet in partibus illius praesentiae, quod non sit in partibus specierum, & in partibus cuiuslibet continui; quare sicut partes specierum communiter dicuntur infinitae solum syncategorematicae; sic etiam de partibus illius praesentiae dicendum est, cum omnino commensurentur partibus spatij.

Obicit P. Coninch ubi supra num. 37. esse maiorem absurditatem in diuisibilitate illius praesentiae in infinitum, quam in diuisibilitate partium continui; quia illae praesentiae ad diuersas partes specierum non sunt plures partiales, sed totales; primo, quia si omnes componerent vnam solam praesentiam, sequeretur, Christum semel tantum ibi esse ante diuisionem specierum; quod tamen in hac sententia non admittitur. Secundo, quia in singulis replicationibus Christus est actu integre, & complete, independenter à quacunque replicatione. Tertio, quia haec replicationes non sunt proprie continuae inter se, sicut duae guttae aquae, sed solum contiguae, sicut arenae in cumulo; nam per diuisionem specierum nihil intrinsecum in illis replicationibus perit; alioquin quoties franguntur species, periret aliquid intrinsecum corpori Christi, quod videtur absurdum. Confirmatur, quia si Deus annihilaret species, & cōseruaret corpus Christi, tunc illae replicationes essent vere inter se discretae; ergo & nunc, cum non habeant vllam physicam cōnexionem cum speciebus.

Hac omnia supposita illa sententia Philosophica de diuisibilitate continui in infinitum, nihil habent difficultatis. Ad primum responderetur, sicut in speciebus sunt plures partes componentes vnam quantitatem, verbi gratia, totalem; sic illam praesentiam corporis Christi habere plures partes pro diuisibilitate spatij, quarum singulae sunt partiales, & omnes componunt vnam praesentiam integram, totalem ad totum illud spatium. Vnde in aliquo sensu Christus est semel in illo spatio, non ita ut non sit totus in singulis partibus spatij, sed ita ut non sit per plures praesentias totales, sed per plures partiales, atque ideo est semel totaliter, sed pluries partialiter non partialitate corporis, sed partialitate praesentiae; sicut Angelus, vel anima est pluries partialiter in suo spatio, hoc est, per plures partes praesentiae, quarum singulae faciunt praesentem totum Angelum vel animam parti spatij, sed omnes componunt vnam praesentiam totalem; sicut plures partes aquae vnam aquam: quod quidem in praesentia corporis Christi facilius intelligitur, cum sit materialis, & possit habere absque difficultate eandem diuisibilitatem, quam habent res materiales.

P. Ioan. de Lugo de Sacramentis.

Ad secundum concedimus, in singulis partibus spatij contineri totum Christum integrum, & completum, non tamen omnino integre, & complete ex parte praesentiae; nam licet illa praesentia partialis possit etiam dici integra in aliquo sensu, quatenus illa sola posset existere absque omnibus aliis, de facto tamen non est integra, sed partialis propter vnionem, qua connectitur cum aliis partibus praesentiae, sicut quauis pars aquae posset existere absque aliis, & esse aqua integra: de facto tamen, quando componit cum aliis partibus, non est integra, id est, totalis, sed pars aquae maioris. Hoc ipsum dicimus de praesentia sacramentali.

Ad tertium, negamus, illas praesentias partiales esse solum contiguas, sicut arenam in cumulo, sed dicimus esse continuas, sicut guttas aquae, & sicut partes praesentiae Angeli, vel animae. Quando vero rumpuntur species: vel illa fractio fit, manentibus partibus specierum in eodem loco, in quo erant antea, solumque ablata earum continuatione; vel sic (provt semper contingit) singulis partibus hostiae mutatis aliquantulum à priori loco. Si hoc secundo modo fiat, non est dubium, quod fiat mutatio intrinseca in ipsa praesentia, & in corpore Christi, perditur enim non solum vnio inter partes praesentiae, sed & praesentia, saltem quoad illas partes correspondentes spatio, quod relinquitur; & acquiritur praesentia ad partes noui spatij, quod per motum acquiritur. Si vero fractio specierum fiat primo modo tunc negamus, fieri mutationem intrinsecam in praesentia corporis Christi: nam licet partes specierum perdant continuationem, quam habebant inter se, partes tamen praesentiae corporis Christi manent adhuc continue inter se, quia ad continuationem partium praesentiae solum requiritur vnitas subiecti, & spatij, quae adhuc maneret, licet species non essent amplius continuae, sed contiguae. Vnde ad confirmationem dicimus, si annihilatis speciebus maneret praesentia corporis Christi, futuram continuam, sicut prius; quia ex se non penderet à continuatione, vel praesentia specierum; sed sicut si annihilato corpore, vel discontinuatis eius partibus, maneret anima rationalis in eodem spatio, adhuc eius praesentia esset continua, & vna sicut prius; sic dicendam omnino esset de praesentia corporis Christi, quae imitatur omnino praesentiam animae rationalis in corpore.

Secunda difficultas est, quia ex dictis videtur sequi, quod totus Christus sit etiam sub indiuisibilitate, & punctis specierum. Consequens autem negatur communiter à Theologis; imo aliquando cum Salmanticae defenderetur, offensionem peperit apud Doctores; quia corpus Christi in Eucharistia succedit loco substantiae panis: ergo ubi non erat panis, non est corpus Christi; ergo non est in punctis specierum, quia ibi non erat panis; alioquin cum diuiditur panis, & resultant superficies quantitatis terminatae, resularet etiam aliquid panis de nouo, & per consequens aliquid materiae & formae, & iam esset plus panis in pane diuiso, quam in pane integro; quae omnia videntur absurda. Deinde, quando diuiditur hostia consecrata, resultant similiter noua indiuisibilia, ut terminent de nouo illas partes: ergo ponitur Christus de nouo in illis indiuisibilibus sine noua consecratione, & sine conuersione alicuius substantiae in corpus Christi; quod videtur absurdum; nam provt est ibi corpus Christi, non succedit alicui substantiae, quae ibi antea esset, quia sub illa superficie de nouo resularet (ut suppono) nulla fuit antea substantia, sed solum ponitur corpus Christi loco substantiae possibilis quae foret ibi, si non esset corpus Christi, quod non sufficit ad hoc, ut ponatur ibi

D d 3 ibi

ibi per conuersionem. Hæc sunt, quæ potissimum probant, corpus Christi non esse in indiuisibilibus specierum; quam sententiam cum aliis tenet P. Valquez *disputat. 188. cap. 4.*

Valquez.

§ 2.
Addunt aliqui.

Addunt aliqui, quando species vini consecrata miscetur cum vino non consecrato, & resultat indiuisibile nouum continuatum, non fore, cur magis ponatur sub illo indiuisibili sanguis Christi, quam substantia vini, cum indiuisibile, sit copulatiuum vtriusque quantitatis. Nec ad veritatem verborum consecrationis requiritur, quod ponatur ibi sanguis Christi: nam licet ibi non ponatur, erunt vera verba præterita; pone enim, antea dixisse: *hoc est vinum album*; vera sunt hæc verba, licet postea miscetur cum vino rubro potentiori, & ideo in continuatio ponatur forma vini rubri, quod præualeat, & non vini albi; ergo similiter vera sunt verba: *hic est sanguis Christi*, licet postea miscantur species cum vino rubro potentiori, & ideo sub indiuisibili continuatio non sit sanguis Christi, sed substantia vini rubri potentioris. Confirmatur, quia ad veritatem verborum solū requiritur, quod sanguis Christi succedat loco vini albi, quod in ipsum conuertitur, & præter, quod præteret illa substantia vini: ergo si vinum album non esset futurum sub illo indiuisibili copulatio, non requiritur ad veritatem verborum, quod sanguis Christi ponatur sub illo in prædicto casu.

Confirmatur.

§ 3.
Respondendi potest.

Respondendi fortasse posset ex ipso argumento, quod scilicet in eo solum casu deberet poni sanguis Christi sub illo indiuisibili, quando debuisset poni substantia vini conuersi in sanguinem, cuius loco succedit ipse sanguis: quare si vinum rubrum postea adueniens potentius sit, & ideo debeat ipsum solum esse sub illo indiuisibili, non oportebit, quod ponatur ibi sanguis Christi. Quid tamen, si vtrumque vinum æqualis ætuitatis, & virtutis sit? Tunc dici posset: si sub illo indiuisibili copulatio quantitatis resultat ex natura rei indiuisibile substantiæ similis reliquo vini, resultaret etiam in prædicto casu, atque ideo non esset ibi sanguis Christi, sed illud indiuisibile substantiæ nouum, quod nunquam fuisset consecratum, nec ad veritatem verborum requireretur eius conuersio. Si vero sub indiuisibili copulatio quantitatis futura esset substantia vtriusque vini (propterea aliqui volunt) saltem inadæquate, dici posset, futurum etiam ibi sanguinem Christi, & substantiam vini, quod de nouo admiscetur.

§ 4.
Non tamen tollitur difficultas, sed augetur.

Hæc tamen non tollunt difficultatem, sed augent; quia si sub indiuisibili quantitatis copulatio resultat nouum indiuisibile substantiæ vini, quod quia consecratum non fuit, manet non conuersum in sanguinem, sequitur primo, quod ob eandem rationem, quando species consecrata diuiduntur, & resultant noua indiuisibilia terminatiua quantitatis, debeant etiam resultare indiuisibilia substantiæ panis & vini, quia illa indiuisibilia quantitatis non fuerunt consecrata, atque ideo sub illis non erit Christus, sub nouum indiuisibile substantiæ resultans ex diuisione. Item, quando per motum localem aliæ partes consecratæ aliis consecratis continuantur in calice, toties resultant noua indiuisibilia quantitatis, & per consequens noua indiuisibilia substantiæ non consecratæ; quare in calice consecrato erunt post paululum temporis multa indiuisibilia substantiæ vini de nouo producta admixta speciebus consecratis. Denique ex hoc fit, quod etiam si totum vinum album consecratum sit potentius, & robustius, quam rubrum, cui postea miscetur, adhuc resultabit indiuisibile copulatiuum substantiæ nouum simile aliis, quæ erant vino albo, atque

ideo aliquam substantiam vini albi ibi esse non conueniam in sanguinem Christi, quæ omnia videntur absurda, & ideo non videtur concedendum corpus, & sanguinem Christi esse sub indiuisibilibus specierum.

Oppositam tamen sententiam, quod scilicet corpus, & sanguis Christi sint sub indiuisibilibus, tenet cum aliis P. Suarez *disput. 52. sect. 3.* & probari videtur, primo quia non magis repugnat, totum Christum esse in spatio indiuisibili, quam in spatio diuisibili exiguo; ergo cum necesse sit concedere hoc secundum, non est cur negetur primum. Secundo, quia si solum esset in spatio indiuisibili, ergo si contingat, hostiam diuidi per dimidium illius spatij, vel diuidetur Christus, vel incipiet esse totus in singulis partibus, ubi antea non erat totus. Tercio, quia corpus Christi est in hoc spatio, sicut Angelus, sed Angelus non solum est in partibus, sed etiam in punctis; alioquin præsentia Angelii esset interrupta per vacuitates indiuisibiles; ergo idem dicendum est de Christo. Quarto, quia sub indiuisibilibus quantitatis præerat aliquid substantiæ panis: nam omne accedens etiam indiuisibile inheret substantiæ, sed nihil substantiæ panis remanet post consecrationem; ergo illud conuertitur in corpus Christi ibi succedens.

Quarto addere possumus, quia anima nostra tota correspondet singulis indiuisibilibus corporis; alioquin haberet præsentiam interruptam; non enim potest esse in spatio continuo, si non sint partes præsentia continuæ inter se mediis continuatiuis indiuisibilibus; ergo nec anima Christi in Eucharistia potest habere præsentiam continuam, nisi correspondet tota singulis indiuisibilibus spatij. Denique idem argumentum fieri potest de ipso corpore Christi, quod nisi totum correspondeat singulis indiuisibilibus spatij; necesse est quod eius præsentia non sit continua, sed interrupta; quod cum non possit cedere, oportet, quod sit etiam in indiuisibilibus, non potest autem correspondere pars sola corporis Christi indiuisibili spatij; iam enim esset una pars corporis in vno indiuisibili, & alia in alio; ergo debet totum corpus, sicut tota anima, & sicut tota substantia Angeli correspondere.

Vides vtriusque partis argumenta satis difficilia: ego quidem neutris puto sufficienter posse fieri satis. Vnde iuxta diuersas Philosophorum sententias dupliciter dissoluenda existimo: nam illi, qui quantitatem componunt ex solis indiuisibilibus, & negant diuisibilitatem illam partium in infinitum, facile se expediunt ab hac questione: concedunt enim corpus Christi esse sub singulis indiuisibilibus specierum; nec contra hos vrgent argumenta propolita; quia in ea sententia per continuationem non resultant noua indiuisibilia continuata, nec per diuisionem noua terminatiua, sed illa quæ prius erant continuatiua fiunt terminatiua, & e contra, ablata solum vel posita eorum vnione inter se. Et sicut sub singulis punctis quantitatis præerat aliquid indiuisibile substantiæ panis, sic loco illius ponitur post consecrationem totum corpus Christi per veram conuersionem. In sententia vero communis Philosophorum ponente partes continui diuisibiles in infinitum; existimo consequenter neganda esse omnia eiusmodi indiuisibilia tam in continuo pertinenti, quam in successiuo: hoc enim modo vitantur omnes fere difficultates, quæ ex illo principio passim in Philosophia, & Theologia occurrunt, & aliud minus difficile soluuntur, quæ ad probanda ea indiuisibilia solent afferri de hoc tamen alio loco, Deo volente, dicemus ex professo.

SECTIO

SECTIO IV.

Quid significetur per ly corpus, in verbis consecrationis.

58. Vidimus, quid ponatur in Eucharistia; nunc iam incipimus examinare, quid ponatur ex vi verborum, & quid per concomitantiam: pro quo suppono, ex vi verborum poni ea, quæ significantur per verba, & sine quibus non essent vera verba consecrationis; reliqua autem ponuntur per concomitantiam, quo supposito, quærimus in primis, quid ponatur sub speciebus panis ex vi verborum, quod est querere, quid significetur per *corpus*, quod ponitur in consecratione panis?

59. Prima sententia docet, significari materiam Christi Domini sine aliquo alio. Hæc tribuitur Gabrieli, & aliis, quos asserunt P. Suarez *disp. 57. sect. 4.* & P. Vazquez *disp. 186. cap. 1.* Impugnatur tamen, quia materia sola secundum se non dicitur corpus humanum, quale in præsentis significatur; alioquin etiam si illa materia esset iam sub forma cineris, vel vermium, posset dici corpus Christi; quod falsum est.

60. Secunda sententia docet, significari materiã connotando formam substantialem rationalem: itaque corpus solum includit materiam in recto, licet connotet formam in obliquo. Ita Sotus, & Ledesma apud Vazquez ubi supra *num. 16.* Hæc etiam reicitur, quia si anima significaretur, licet de connotato: vere tamen significaretur; & per consequens anima poneretur ex vi verborum, & non per concomitantiam, quod est contra Tridentinum *sess. 13. cap. 3.*

61. Tertia sententia docet, significari materiam cum forma quadam partiali corporeitatis distincta realiter ab anima; per quam constituitur in esse corporis, & cum qua sola remanet materia, abeunte anima, & ratione cuius dicitur esse idem corpus vivum, quod postea est mortuum. Hæc tribuitur Scoto, & aliis. Addunt tamen aliqui, illam formam non solum constituit corpus vitæ, sed organicum; constituit enim per diuersas partes, quas habet, diuersa membra, caput, manus, pedes, &c. ita ut sit quadam forma substantialis incompleta disponens ad formam viuens. Ita opinatur & acerrime defendit P. Agidius de Coninch in præsentis *art. 2.* quia alioquin, si materia acciperet nouam formam cadaueris, quando moritur homo, sequitur, corpus Christi mortuum fuisse vere corruptum: illud enim dicitur proprie corruptum, quod in aliam substantiam diuersam mutatur. Consequens autem est contra illud Act. 2. *Neque caro eius vidit corruptionem.*

62. Hæc tamen sententia supponit rem in Philosophia minus veram, quod scilicet in homine datur simul alia forma substantialis corporeitatis cum anima rationali in eadem materia; quod impugnavi in 1. *Physicæ. disp. 3.* & breuiter reicitur, quia in primis illa forma, quæcumque sit, non facit cum materia vnum ens completum (alioquin non posset materia rursus actuari per formam rationalem); ergo, abeunte anima, non potest materia naturaliter manere cum sola illa forma, sicut nec potest manere sine vlla prius forma ratione sui incompleti. Adde, consequenter idem dicendum esse de cadauere equi, quod in eo manet eadem forma substantialis corporeitatis, cum neque in eo producat de nouo forma cadaueris, ut ipsi supponunt; imo idem dicendum erit de arbore excissa, quod maneat lignum cum eadem forma ligni, quam antea habebat, licet non cum eadem anima vegetatiua. Quis autem credat, lignum mortuum esse ens minus completum, quam ferrum, vel lapidem, sed mate-

riam solam cum forma quadam incompleta. Denique nulla est necessitas confingendi illam formam substantialem, quæ simul sit cum anima; nam quidquid accipit materia ab illa forma, potest accipere sufficienter ab accidentibus ipsius, & ab ipsa anima. Non sunt autem multiplicandæ formæ substantiales in materia absque necessitate. Nos quidem ponimus in corpore mortuo formam substantialem cadaueris; non tamen absque necessitate; sed ne maneat materia prima absque forma: & quia proprietates, & operationes ligni, v. gr. non minus arguunt in ipso formam substantialem, quæ sit earum principium intrinsecum, quam in ferro, vel lapide, ut dicebamus; quare cum forma ferri, vel lapidis sit substantialis completa, cogimur idem de ligno, vel osse mortuo fateri. At vero, dum viuunt, non est cur aliam formam substantialem multiplicemus ultra animam.

Adde, non esse iuxta naturam, quod corruptatur aliqua forma substantialis absque introductione alterius, corruptio enim non intenditur propter se, sed propter generationem, & ideo dicitur generatio vnius esse corruptio alterius; quando ergo corruptur viuens, debet introduci alia forma noua substantialis; alioquin dabitur corruptio vnius absque generatione alterius. Item dabitur è contra generatio vnius absque corruptione alterius: nam quando in materiam embryonis introducit forma viuens, fit generatio substantialis absque corruptione formæ embryonis; quia sicut forma cadaueris sunt illæ formæ partiales, quæ erant in viuente, sic forma embryonis sunt eadem formæ partiales, per quas prius organizatur, & disponitur materia ad formam viuens, & quæ remanent in viuente: generatur ergo substantialiter viuens absque corruptione aliqua substantialis, & corruptur substantialiter absque generatione substantiali; quod videtur esse contra mentem Philosophorum dicentium, corruptionem non intendi per se, sed per accidens, occasione generationis, quæ de nouo ponitur.

Nec satisfaciunt, si dicas, corruptionem poni propter generationem, & formam substantialem, non quæ de præsentis introducit, sed quæ postea introducit: corruptur quippe viuens, ut postea ex ipso generentur vermes; & in hoc sensu corruptio affert generationem, scilicet præsentem, vel futuram; hoc, inquam, non satisfaciunt; primo, quia finis ille, & eius allequutio longe nimis distat, quando v. gr. corruptur anima vegetatiua cedri, ut post tria, vel quatuor annorum millia, quibus cedrus corrupta manet, possint ex ipsa generari vermes; certe Philosophi non significant concomitantiam adeo distantem inter generationem vnius, & corruptionem alterius. Deinde, si illa intentio generationis futuræ sufficeret ad ponendam corruptionem, posset etiam dici, quando alimentum prius conuertitur in chylum, ut postea conuertatur in sanguinem, corrupti quidem substantialiter alimentum, non tamen introduci formam substantialem, sed accidentia, quia illa corruptio fit propter productionem sanguinis futuram, atque adeo in spe futuræ generationis spoliari materiam formam alimentum, absque alia forma substantiali præsentis, sed futuræ, quæ omnia non satis Philosophice dicerentur.

Addunt aliqui, formas illas partiales fore, & non fore substantiales: fore quidem, quia ita supponuntur à suis assertoribus; non fore item, quia substantia est prima radix cæterorum; illæ autem formæ non sunt prima radix, sed ipsæ potius radicanunt in anima, quæ eas exigit, sicut & alias dispositiones accidentales; ergo non essent substantiales, sed

D d 4 accidentia

Non sunt multiplicandæ formæ substantiales in materia sine necessitate.

63.

64. Quod hic dicitur non satisfaciunt.

65. Addunt alii.

accidentales. Hoc tamen argumentum non est efficax, quia illæ formæ non supponunt, sed potius præcedunt animam; non ergo radicantur in illa.

66.
Instantia.
Diluitur.

Dices ergo contra, anima non erit substantialis, quia iam supponit primam radicem substantiali-lem. Respondeo negando sequelam; quia conceptus substantiæ, ut alibi dixi, non est, quod sit prima radix utrumque, sed radix determinata, alioquin forma non esset substantialis, quia supponit materiam, quæ est prima radix formarum; quia tamen nondum est prima radix determinata, sed ipsa materia cum forma, componit primam radicem determinatam; ideo forma, etiam est substantialis. Illæ ergo formæ partiales non sunt prima radix determinata formæ viuentis; quia sicut materia est indifferens ad formam viuentis, & non viuentis; sic illæ formæ partiales non exigunt determinate animam, cum possint esse etiam in embryone, vel cadauere: non ergo impediunt, quod forma viuentis sit etiam substantialis.

67.
Instantia.
Respondent aliqui.

Dices, iuxta, hanc regulam ipsæ formæ partiales non erunt substantiales, quia supponunt primam radicem determinatam sui, scilicet dispositiones præquisitas ad illas formas. Respondent aliqui dispositiones non esse radicem formæ, sed potius contra; quia licet forma ordine naturæ subsequatur, præcedit tamen ordine intentionis; sufficit autem ad conceptum substantiæ, quod sit prima radix saltem in genere causæ finalis: & quidem certum est, dispositiones esse propter formam, & non contra formam propter dispositiones.

68.
Rejicitur hæc
responsio.

Hoc tamen responsum, & extensio substantiæ ad primam radicem in genere causæ finalis, non videtur esse iuxta mentem Philosophorum; & aliunde videtur continere petitionem principij. Philosophi enim nomine substantiæ intelligunt id, quod subsistat aliis, id est, quod quasi fundamentum cæterorum ea sustinet, & restantur; sicut radix restantur frondes, & ramos amissos in arbore; quod certe non est munus causæ finalis. Nec poterunt absque petitione principij ea ratione discernere substantias ab accidentibus: quando enim dubitatur, an dispositiones sint substantia, dicis, non esse substantiam, quia ipsæ sunt propter formam. Si rursus quæram, unde scis eas esse propter formam? Respondebis, quia accidentia sunt propter substantiam, & non contra: & nunquam reddes rationem, cur forma subsequens sit substantia, nisi recurras ad illam communem Philosophis, quia scilicet præter dispositiones datur aliud, quod restantur ipsas dispositiones ex parte amissas, quod est esse radicem determinatam aliorum: hoc autem non conuenit dispositionibus: nam licet semper aliquæ dispositiones præcedant conseruationem formæ, non tamen hæc determinatæ; v. gr. in homine requiritur ad eius temperamentum tanta humiditas, tantus calor, frigus, & siccitas. Si casu decrescat frigus à debito gradu, non ideo moritur homo, sed potius forma substantialis paulatim restantur gradum frigoris amissum, & reducit temperamentum ad statum debitum; quod idem facit, si decrescat calor, vel siccitas, &c. nisi ita sit notabilis mutatio in qualitatibus, ut iam non possit perseverare forma vnita. Vnde constat, dispositiones illas non esse substantiam hominis; quia hæc debet esse aliqua radix, quæ eadem manens sit fundamentum aliorum: dispositiones autem non sunt tales, quia variantur, crescentibus, & decrescantibus, modo his, modo illis, & datur aliud principium, quod idem manens restantur ea, quæ de temperamento perduntur: illud ergo aliud principium merito appellamus substantiam, & non temperamentum dis-

Vnde constat
dispositiones
non esse for-
mam compo-
siti.

69.
Hoc tamen argumentum, & testimonium Aristotelis nimium probaret; probaret enim etiam contra ipsum Vasquez, non solum non dari rationem communem carnis viuæ, & mortuæ, sicut non datur ratio communis cani latrabili, & cœlesti; sed etiam quod caro mortua non est proprie, & simpliciter caro, sicut nec caro lapidea; ex quo sequitur, non fore vera proprie verba consecrationis, nisi poneretur caro Christi viua. Quare dictum illud Aristotelis omnes debemus vel reicere, vel ita explicare, ut non omnino neget conuenientiam inter carnem viuam, & mortuam, sed dicat tantum esse inæqualitatem & distantiam, ut ferè videatur intercedere analogia; sicut rationem communem entis appellare solent analogam, vel æquiuocam ob maximam distantiam accidentis à substantia, & entis creati ab increato; licet reuera sit in rigore vniuocæ; ut probauit in Dialcctica.

positionum. Adde, aliud temperamentum nihil aliud esse nisi constatum ex multis qualitatibus; quantum singulæ non sunt substantia, sed accidentis, ut constat de singulis gradibus caloris, frigoris, &c. ergo nec totum, quod resultat, potest esse substantia; quia ex accidentibus non potest componi substantia. Hoc obiter dixerim, quia existimo, non satis efficaciter impugnare illo argumento, formas partiales superadditas animæ; licet hæc formæ partiales, ut dixi, ex aliis capitibus non mihi probentur.

Nunc iam ad fundamentum, quod pro ipsis asserbat P. Coninch de corruptione corporis Christi, quod non est ad rem, quia ideo dicitur corpus Christi incorruptum, sicut illa corpora Sanctorum; quia licet fuerit verum cadauer, non tamen abiit in vermes vel cineres, sed semper mansit verum corpus humanum: ideo licet compositum præcedens fuerit corruptum, non tamen ipsum cadauer.

Quarta sententia docet, per corpus significari materiam cum forma substantiali, non quidem determinatam, & singularem, sed secundum gradum superiorem, & rationem communem, in qua conueniant forma rationalis, & forma cadaueris humani, quatenus utraque cum materia constituit corpus humanum organicum, abstrahendo à viuo & mortuo. Ita Suarez ubi supra, cum aliis. Hanc sententiam impugnât Vasquez duplici argumento: primo, quia caro viua, & mortua non habent rationem communem carnis, in qua conueniant; dicuntur enim æquiuoce caro: ergo per corpus non potest significari forma substantialis secundum gradum communem carni viuæ, & mortuæ, cum nullus detur talis gradus communis. Antecedens probat ex Aristotele 2. de generatione animalium, cap. primo, his verbis: non enim est facies, nisi animam habeat, neque caro; sed corrupta æquiuocè dicuntur facies, aut caro, perinde quasi lapidea, lignea fabulata sit.

Hoc tamen argumentum, & testimonium Aristotelis nimium probaret; probaret enim etiam contra ipsum Vasquez, non solum non dari rationem communem carnis viuæ, & mortuæ, sicut non datur ratio communis cani latrabili, & cœlesti; sed etiam quod caro mortua non est proprie, & simpliciter caro, sicut nec caro lapidea; ex quo sequitur, non fore vera proprie verba consecrationis, nisi poneretur caro Christi viua. Quare dictum illud Aristotelis omnes debemus vel reicere, vel ita explicare, ut non omnino neget conuenientiam inter carnem viuam, & mortuam, sed dicat tantum esse inæqualitatem & distantiam, ut ferè videatur intercedere analogia; sicut rationem communem entis appellare solent analogam, vel æquiuocam ob maximam distantiam accidentis à substantia, & entis creati ab increato; licet reuera sit in rigore vniuocæ; ut probauit in Dialcctica.

Secundo arguit P. Vasquez supra num. 8. quia si corpus significat concretum totale secundum gradum genericum; ergo non potest Christus dicere, hoc est corpus meum: sicut nec dicimus, hoc est animal meum, vel viuentis meum; loquendo de ratione generica animalis, vel viuentis in nobis repetita: quia illud meum debet cadere supra id, quod est pars physica, & realiter, vel quod significatur ad modum partis: gradus autem genericus non significatur ut pars realis, & physica; alioquin non posset prædicari de toto; ut de facto prædicatur. Cæterum nec hoc argumentum est efficax; quia licet gradus genericus animalis, vel viuentis in concreto non significetur ut pars, quia animal nō solum dicit naturam, sed etiam substantiam; at vero animalitas in abstracto vere est pars; dici autem posset, quod corpus intelligitur in

in abstracto pro natura corporis propterea distincta à substantia; quare sicut in abstracto potest Christus dicere: *hec est mea animalitas*, sic potest dicere: *hec est corpus meum*, loquendo de natura corporis in abstracto. Differt autem corpus ab animalitate in hoc, quod animal in concreto, & in abstracto significatur per diuersas voces: corpus autem siue in concreto, siue in abstracto, significatur per eandem vocem; sicut etiam substantia, quæ est genus supremum, significatur per eandem vocem in concreto, & in abstracto; & ideo possumus dicere, *Christus est substantia*, sumendo illam in concreto, & possumus etiam dicere, *hec est mea substantia*, sumendo illam in abstracto. Ex quo etiam fit, ut licet non possimus dicere, *verbum assumpsit animal*, sed *animalitatem*, possumus tamen dicere, *Verbum assumpsit substantiam*, & similiter: *Verbum assumpsit corpus*, & licet non possimus dicere, quod panis conuertitur per se in substantiam Christi, dicimus tamen conuerti per se in corpus Christi; quia scilicet corpus non includit substantiam, nec sumitur in concreto, sed in abstracto: ergo *corpus* potest significari ut pars, licet *animal* non possit.

74. Melius ergo impugnatur prædicta sententia ex Concilio Tridentino dicta sess. 13. cap. 3. ubi dicitur, animam Christi poni sub speciebus panis per concomitantiam; ergo ex vi verborum non ponitur aliqua forma substantialis significata in recto; ergo *corpus* non significat compositum ex materia, & forma. Respondet Suarez, animam non poni ex vi verborum, quatenus anima est, sed quatenus forma corporis organi; at vero ut anima est, ponitur per concomitantiam. Sed hæc solutio impugnatur, quia ex vi verborum ponitur non solum corpus in communi, sed hoc numero corpus in particulari; ergo non solum ponitur forma in communi; sed hæc numero forma in particulari. Pater consequentia, quia in ratione huius corporis, non constituitur per formam in communi, sed per hanc numero formam, scilicet intellectum cum vltima hæccitate. Ex hoc autem sequitur, differentiam specificam non poni per concomitantiam; quia hæc differentia specifica non ponitur propter coniunctionem seu unionem realem cum eo, quod ponitur ex vi verborum, sed propter identitatem cum hæccitate formæ, quæ ponitur ex vi verborum: hæc autem non est concomitantia, de qua loquitur Concilium, illa enim fundatur in inseparabilitate naturali vnius partis ab alia, cum qua vnitur: hæc vero in identitate essentiali vnius formalitatis cum alia. Confirmatur, quia pari ratione posset aliquis contendere, sanguinem poni sub speciebus panis ex vi verborum, non quidem ut sanguis est, sed ut est pars corporis humani: quod tamen satis alienum esset à mente Tridentini.

75. Aliqui recentiores respondent, non esse nouum, quod causa producat aliquid effectum, habeat quidem virtutem ad producendam rationem communem illius formaliter loquendo, non vero ad particularem, atque ideo ratio particularis non tribuitur illi causæ formaliter loquendo, sed alteri principio. Sic enim Deus concurret cum voluntate humana, quando fit actus malus, & Deo quidem tribuitur ratio communis, non vero differentia actus mali. Item intellectus concurret cum lumine gloriæ ad actum visionis Dei, & intellectui tribuitur vitalitas, non supernaturalitas visionis. Sic ergo verba consecrationis ex se habent virtutem ad ponendum corpus Christi secundum rationem communem corpori viuo, & mortuo: atque ideo, quando de facto ponitur viuum, verbis tribuitur ratio communis, differentia autem viui non verbis, sed Deo, qui

illam actionem determinat ad corpus viuum, & ad animam potius, quam ad formam cadaueris eo quod de facto anima, & non forma cadaueris sit vnita tali materiæ, & in hoc sensu dicitur anima poni per concomitantiam, seu ratione unionis, quam de facto habet cum materiâ. Sicut ergo ignis ex se habet virtutem producendi calorem, non tamen potest ex se producere hunc numero calorem in indiuiduo, nisi determinetur à causa prima ad hoc indiuiduum caloris iuxta communem Philosophorum sententiam, & ideo indiuiduatio huius caloris non tribuitur igni, neque est ex virtute ipsius, sed ex determinatione Dei: sic verba consecrationis ex se possunt ponere corpus Christi, non tamen possunt determinare ad viuum, & ideo corpus Christi ponitur ex virtute verborum, determinatio vero ad viuum ex voluntate Dei propter statum vitæ, quem corpus illud de facto habet: & sicut ignis de se petit, quod causa prima determinet eius indifferentiam ad aliquod indiuiduum in particulari: sic verba petunt, quod Deus determinet eorum indifferentiam ad corpus viuum vel mortuum: ipsa tamen determinatio ad corpus viuum nõ exigitur à verbis, nec tribuitur verbis. Idem autem est, aliquid nõ tribui virtuti verborum, & non poni ex veritate verborum: quia verba agunt, & operantur propter veritatem, quam significant: vnde sicut veritas verborum exigit corpus Christi, non tamen viuū, sic differentia viui non ponitur ex vi, aut veritate verborum formaliter, sed sola ratio communis corporis humani Christi.

Sed quidquid sit de tota hac doctrina, applicari non potest ad præsentem difficultatem explicandam, quia si nomine *corporis* intelligitur compositum substantiale importans in recto materiam, & formam substantialem, propterea hi Auctores intelligunt, non potest negari, quod de facto hæc forma substantialis, scilicet anima rationalis ponatur ex veritate, & virtute verborum consecrationis. Ad veritatem enim verborum non ea solum requiruntur, sine quibus in nullo casu verba essent vera, sed ea omnia, sine quibus hic, & nunc verba non essent vera, sed falsa: nam si Christus haberet, v.g. corpus ieiuniis magis attenuatum, verba essent vera, licet non poneretur corpus ita plenum, quod de facto habebat: nunc tamen ad perfectam veritatem verborum oportuit poni idem corpus, quale de facto habebat. Item si temporis decursu perdidisset plures partes, & acquisisset alias, verba essent vera, licet nõ poneretur hæc partes, quas modo habet: nunc autem ad veritatem verborum oportet poni corpus cum his partibus, quas de facto habet, quia verba ut sint vera, debet poni illud idem corpus, quod de facto habet Christus; non aliud, quod potuisset habere, & quod si haberet, illo posito, verba essent vera: similiter ergo si hoc corpus constituitur de facto per hæc formam substantialem, & ad veritatem verborum requiritur, quod ponatur illud corpus, quod de facto Christus habet, consequens est, ut verba ad sui veritatem exigant hic & nunc, quod ponatur tale corpus cum tali forma substantiali; ergo hic, & nunc anima rationalis ponetur ex veritate verborum. Fateor, non requiri animam ad veritatem verborum in quocumque casu, sed neque hæc materia requiritur ad veritatem verborum in omni casu; nam si paulatim deperditæ essent hæc partes, & aliæ acquirerentur, non deberent poni hæc partes, sed aliæ, ut verba essent vera; sicut ergo de facto hæc materia ponitur, non per concomitantiam, sed ex veritate verborum, quia de facto hæc materia constituit hoc corpus Christi, sic de facto hæc forma ponetur ex veritate verborum; quia de facto Christus habet tale corpus, quod

76. Quidquid sit de tota hac doctrina applicari non potest ad præsentem difficultatem.

Fateor non requiri animam ad veritatem verborum in quocumque casu.

quod constituitur in ratione talis per talem formam, non minus quam per talem materiam.

77.
Quinta sen-
tentia.

Quinta sententia docet, per *corpus* significari non materiam solam, sed ut accipit esse corporis à forma substantiali, non quidem rationem communem corporis, sed distinctum ex corpore viuo vel mortuo, ita ut neutrum significetur determinate; sed hoc vel illud distinctum, quasi dicas: hoc est corpus Christi viuum, vel mortuum. Hinc est, ad veritatem huius propositionis non requiri determinare animam, nec determinare formam cadaueris, sed vnam vel alteram; quare quod ponatur anima de facto, non provenit ex mera significatione verborum, sed ex eo, quod de facto corpus Christi reperitur in cælo cum anima rationali. Hanc tenet Pater Vasquez vbi supra cap. ultimo cum aliis: & probat ex impugnatione aliarum, & quia hoc modo cessant omnes difficultates. Hæc sententia non displicet, si aliquid addat, & aliter explicetur, quod forsitan non erit contra mentem suorum Auctorum; ideo eam impugnare nolo.

78.
Conclusio.
Quid per cor-
pus intelligi-
tur.
Duplex est
organizatio.

Dico ergo per vocem *corpus* non significari determinate compositum substantiale, sed materiam cum organizatione sufficienti ad hoc, quod habeat diuersitatem partium, carnis scilicet, ossis, cordis, &c. Pro quo aduerte, corpus organicum habere duplicem organizationem, alteram substantialem, alteram accidentalem. Prima provenit à forma substantiali, tali vel tali modo unita materiæ. Suppono enim ex Philosophia, partes viuents esse substantialiter heterogeneas; ita ut caput substantialiter differat à manibus, siue ratione diuersæ formæ partialis in brutis, siue saltem ratione diuersæ unionis substantialis in homine; itaque in ipsa substantia hominis datur organizatio, & diuersitas partium sufficiens ad componendum corpus humanum, etiam si nullum esset accidens. Alia est organizatio accidentalis orta ex diuersitate accidentum, & dispositionum; ratione cuius materia, etiam si careret forma substantiali, diceretur vere organizata, & corpus humanum aptum ad recipiendam animam rationalem, vel formam cadaueris. Hoc supposito, videtur verisimile, materiam primam, ut subest cui libet ex his organizationibus, intelligi posse appellationem *corporis*: nam ut subest illi, est materia organizata, & componens cum forma substantiali compositum vel viuents vel cadaueris, & quidem hanc esse significationem corporis in prædictis verbis, probari potest ex impugnatione aliarum sententiarum, & ex communi modo loquendi, quo corpus non significat totum compositum, sed partem illius distinctam ab anima; nam licet aliquando apud Philosophos *corpus* accipitur pro toto composito substantiali, & prædicetur in recto de homine: ceterum in modo communi loquendi vix accipitur *corpus* in hac significatione, sed pro vna parte compositi humani, prout distinguitur ab anima; & ideo dicimus hominem habere corpus, constare ex corpore, & anima: Verbum assumpsisse humanitatem constantem ex corpore, & anima; & in eodem sensu dicitur in Symbolo Athanasij, quod *anima rationalis, & caro unus est homo*; & denique in hoc sensu loquitur Tridentinum vbi supra de corpore Christi, quod ponitur in Eucharistia ex vi verborum, ut de parte distincta ab anima; dicit enim, *corpus poni vñ cum anima*, & corpus poni ex vi verborum, animam vero per concomitantiam partium inter se: quibus satis indicat, loqui de corpore, & anima, ut sunt duæ partes hominis distinctæ realiter inter se.

Probatur ex
impugnatione
aliarum sen-
sentiarum.

79.

Cum ergo nomine *corporis* debeat intelligi vna

hominis pars; hæc autem non possit esse sola materia prima secundum se, ut supra probatum est, quia sola materia secundum se non est corpus humanum, necesse est intelligere materiam, ut subest organizationi humanæ, & diuersitati membrorum: hoc autem habet materia, tum ex accidentibus, ut dixi, tum etiam ex vñione cum forma substantiali; quia licet omnia illa accidentia diuinitus tollerentur ab homine, posset diuinitus manere homo; & per consequens esset verum dicere de illo, quod constaret ex corpore & anima, sine quibus non datur homo; ergo esset etiam verum dicere, *hic adest corpus Petri*, v.g. ergo posset verificari verba consecrationis, posita materia prima præcisè cum organizatione substantiali; ergo ad veritatem verborum solum requiritur materia cum altera ex illis organizationibus: quælibet enim sufficit, ut illa denominetur corpus humanum. Ex quo infertur, materiam poni ex vi verborum, non vero animam rationalem; quia licet anima non poneretur, posset esse vera verba ratione organizationis accidentalis: ponitur tamen de facto anima propter vñionem, quam de facto habet cum materia, ut dixit Tridentinum vbi supra.

Obiicies primo; nomine *corporis* intelligitur aliqua pars compositi humani, ut diximus, sed corpus organicum, quod resultat ex materia, & organizatione substantiali, non est pars, sed totum, cum includat materiam & formam substantialem, à qua provenit formaliter illa organizatio substantialis; ergo nomine *corporis* non potest intelligi materia, prout subest organizationi substantiali, sed solum prout subest organizationi accidentali; ut sic enim est pars hominis.

Respondeo, negando minorem; quia dempta organizatione accidentali, posset diuinitus manere homo, ut dicebam; & non possumus negare, quin ille homo constaret ex corpore, & anima; ergo in illo composito intelligimus duas partes; quarum vna sit corpus. Dices, illa pars non esset materia sola, quia materia secundum se non est corpus humanum; ergo esset materia cum anima; ergo non esset pars, sed totum. Respondeo, illam partem esse materiam in recto, connotantem tamen in obliquo formam substantialem: itaque illa pars esset materia organizata: & sicut materia organizata non est homo, nec materia animata est homo, licet habeat formaliter ab anima esse animatam, vel organizatam: sic etiam licet habeat formaliter ab anima esse corpus humanum, non tamen est idem corpus humanum quod humanitas; quia hæc dicit in recto utramque partem: est enim materia, & forma vñionis; corpus vero non est humanitas, quia non dicit in recto utramque partem, sed alteram; est enim materia informata, & organizata substantialiter ab anima. Scio, nomine *corporis* aliquando significari apud logicos aliquod prædicatum superius compositum ex materia, & forma, quod prædicatur de inferioribus: sed tamen in vulgari sermone non habet hanc significationem, sed supponitur pro vna parte physica compositi humani; in quo sensu non dicit in recto nisi solam materiam; in obliquo vero organizationem substantialem, vel accidentalem. Nec obstat, *corpus* esse nomen substantiuum: sunt enim aliqua nomina substantiua, quæ dicunt aliquid in recto, & aliud in obliquo: sicut *sacramentum* non est significatio, sed id quod habet significationem; & *mater* non est subiectum, & maternitas, sed subiectum habens maternitatem: ita etiam *corpus* est materia habens organizationem, quod non potest melius probari, quam ex communi modo concipiendi.

concupiendi, & loquendi: nam si importaret in recto utramque partem, non diceretur homo constare ex corpore, & anima, sed ex materia, & anima, ut dixi; homo vero significat utramque partem in recto, non præcise, quia est substantium, sed quia ad sic significandum impositum est, ut constat ex usu: non enim dicimus, *materia est homo*.

81. Obiicit secundo ex Suarez ubi supra; quia in consecratione datur ex vi verborum vera transsubstantiatio; ergo conversio totius substantiæ panis in totam substantiam; ergo non in substantiam partialem solam, qualis est materia. Respondeo, hoc argumento probari etiam esse ex vi verborum substantiam Verbi, quia humanitas propterea distinguitur à substantia, non est substantia integra & completa, (non enim definirer tota substantia panis, nisi definirer etiam substantiam panis;) ergo ut detur transsubstantiatio, deberet esse etiam ex vi verborum substantia Christi; quod est contra ipsum Suarez. Ad argumentum ergo respondeo, ad transsubstantiationem non requiri, quod terminus formalis sit substantia completa, sed solum quod conversio fiat in ordine ad eadem accidentia, quibus antea substatat una substantia, & nunc succedit alia in eodem munere substandi, quæ tota est terminus formalis conversionis, siue hæc sit substantia completa, siue incompleta.

83. Tertio obiicit potest ex eodem Suarez, quia terminus, qui ponitur ex vi verborum, debet esse aliquid, quod naturaliter possit existere ex vi suæ substantiæ; sed non est huiusmodi sola materia, ergo non sola illa ponitur ex vi verborum. Respondeo, hoc argumentum habere mille instantias in sententia ipsius Suarez contra ipsum; quia humanitas non potest existere sine substantia; & tamen substantia non est ex vi verborum: item sanguis non potest conservari naturaliter sine corpore, neque è contra; & tamen corpus non ponitur ex vi verborum cum sanguine, neque è contra; ergo prima propositio, quæ assumitur in hoc argumento, est omnino falsa.

84. Ex dictis inferitur decisio alterius questionis, de qua Sanctus Thomas *art. 4. in corpore*, utrum quantitas, & alia accidentia corporis Christi ponantur ex vi verborum. Potest autem sermo esse vel de accidentibus pertinentibus ad organizationem corporis humani, vel de aliis. Et quidem de aliis facile responderetur, ea omnia esse in Eucharistia per concomitantiam, ut dictum est supra *sect. 1. in fine*: ubi obiter notandum est, P. Valquez *disput. 193. num. 14.* licet concedat, Christum habere in Eucharistia qualitates, quas habet in celo, dicere tamen non habere ibi passionem, quas alibi; quare in Eucharistia erit calidum ex calore alibi accepto, non tamen erit in Eucharistia calefactus, quia non habet in Eucharistia calefactionem, sed calorem; pro quo assertit S. Thomam *infra quest. 81. art. 4. in corpore*. Cæterum si sermo sit de actionibus, & passionibus, quæ non significant motum, vel propinquitatem localem, ego non dubito, posse corpus Christi, & debere ab ipsis in sacramento denominari; quia in Eucharistia habet non solum qualitatem, sed etiam actionem ipsam, quare ab utraque debet ibi denominari. Nec oppositum docuit S. Thomas: loquitur enim de flagellatione, conspitione, &c. quæ significant approximationem localem duorum corporum, v. g. flagelli, & carnis, &c. quam approximationem non habet in Eucharistia.

Difficultas ergo est de accidentibus pertinentibus ad organizationem accidentalem; de quibus P. Valquez *disput. 187. cap. 4. docet*, significari ex vi

verborum, quia ex vi verborum significatur caro, & corpus humanum: debet autem constitui in esse carnis, & corporis organici per aliquam organizationem accidentalem, sine qua non intelligitur diversitas organorum; ergo organizatio accidentalis debet etiam significari per verba. Respondet P. Suarez dicta *sect. 5. in fine*, accidentia organizationis significari per verba non per se primo, sed concomitanter. Sed contra, quia repugnant significari per verba, & concomitanter: concomitans enim in præfenti dicitur illud, quod non significatur, nec requiritur ad veritatem verborum; ergo si verba non sunt vera sine organizatione accidentali, hæc ponitur ex vi verborum, & non concomitanter: si autem possunt esse vera sine illa; ergo non significatur per verba illo modo. Verius tamen existimo cum P. Suarez *disput. 51. sect. 5.* accidentia non poni ex vi verborum, quæ est sententia S. Thomæ dicto *art. 4.* & probatur breviter ex nostris principiis, quia corpus non significat organizationem accidentalem, vel substantialem determinate, sed aliquam disunctim; ergo neutra ponitur ex vi verborum; possunt enim esse vera verba, licet accidentia non ponerentur: nunc ergo ponuntur ratione unionis, & conjunctionis, quam habent cum corpore Christi.

Dices, ex vi verborum ponitur aliqua organizatio in materia; ergo illa, quam de facto habet corpus Christi, quia de facto ponitur ex vi verborum illud corpus, quod de facto habet Christus, & cum illis partibus integranibus, quas habet, &c. ergo cum illa organizatione, à qua de facto habet esse corpus humanum; alioquin non videretur poni idem corpus, sed aliud. Respondeo in primis, licet de facto poneretur illa materia in Eucharistia cum alia organizatione, forsan sufficeret, ut esset idem corpus; quia hoc corpus non importat in recto nisi hanc materiam; variato autem illo solum, quod importatur in obliquo, non variatur corpus; & ita ex vi verborum non videretur ponenda organizatio, quam habet corpus Christi in celo. Sed addo, licet id requireretur, non tamen poni determinate organizationem accidentalem, vel substantialem ex vi verborum; quia verba neutram determinate significant, sed aliquam disunctim.

Dices adhuc, verba operantur, quod significant, sed significant aliquam organizationem; ergo ponunt aliquam, ergo accidentalem, vel substantialem ponitur ex vi verborum. Respondeo, verba operari quod significant; cæterum non posse hoc fieri, quin operentur aliquid etiam, quod non significant, quia licet possint significare organizationem sub disunctione, non tamen possunt ponere aliquam, quæ non sit determinata, & per consequens ponitur cum determinatione, quam verba non significant. Sicut qui vouet recitare unum Psalmum, non potest illud votum implere, quin faciat aliquid, quod non promisit; scilicet recitare hunc determinate, ad quod non tenebatur ex vi voti: quare ex vi præcise illius voti non potest poni determinate aliquid, ad quod teneatur ex præcisa obligatione voti. Fatemur ergo, quod ex vi verborum ponitur aliqua forma disunctim; quia poni ex vi verborum, est poni, & significari per verba, & ideo licet ponatur hæc determinate, non ponitur ex vi verborum hæc determinate, sed ex vi verborum disunctim, hoc est, significantium illam disunctim, & exigentium, poni hanc, vel illam; non tamen concedimus, hanc, quæ de facto ponitur, poni ex vi verborum; quia sine hac verba essent vera.

Obiicit iterum, verba consecrationis habent vim

Respondet.

86. Instantia.

Diluitur prob.

Addo etiam.

87.

Instantia ad hoc.

Respondet.

Verba operantur quidem quod significant, hoc tamen fieri non potest quin operentur aliquid quod non significant.

88.

Obiicit.

vim

vim ad aliquid ponendum; sed non possunt aliquid ponere, nisi ponant aliquid determinate; & non solum disiunctim; ergo aliquid determinate ponitur

Respondetur. ex vi verborum. Respondetur distinguendo minorem, & vt rumque consequens. Debent ponere aliquid determinate, si illud determinate teneat se ex parte effectus, concedo, si teneat se ex parte virtutis, seu exigentia verborum, nego: verba enim ex se concurrunt indifferenter ad ponendam hanc organizationem determinatam, vel illam aliam determinatam, atque ideo exigunt aliquam concausam, nempe Deum, qui determinet illam in differentiam verborum, & ponat talem organizationem potius quam aliam. Vnde ea organizatio, quæ de facto ponitur, non ponitur vt talis ex vi verborum: quia poni ex vi verborum, non est solum poni ex efficacia verborum, sed ita poni virtute verborum, vt, si non poneretur, non essent vera verba hic & nunc prolata.

*Organizatio
quæ ponitur,
non ponitur,
vt talis ex vi
verborum.*

89.
Quæsitum.

Petes, quid ergo est, quod de facto ponitur ex vi præcisa, & veritate verborum? non enim ponitur sola materia prima, quia hæc nuda non est corpus humanum; ergo ponitur aliqua organizatio; ergo ea, quæ de facto ponitur, ponitur ex vi verborum; ergo anima rationalis, à qua formaliter corpus est substantialiter organizatum, ponitur de facto ex vi verborum.

Satisfit.

Respondeo, eandem interrogationem fieri posse in exemplo supra adducto, quando scilicet penitens debet ex præcepto Confessarij dicere vnum Psalmum pro penitentia, & postea dicit Psalm. *Miserere*, v.g. tunc, inquam, quæri potest similiter, quid dicat penitens præcise ex obligatione, & præcepto Confessarij? Non enim dicit Psalmum *Miserere* ex tali præcepto præcise, cum posset alium Psalmum breuiorem & diuersum dicere. In vtroque ergo casu respondendum est eodem modo, scilicet penitentiam ex præcise præcepto Confessarij dicere Psalmum; quod vero sit hic Psalmus, esse ex sua libera deuotione: sic etiam ex præcisa vi, & veritate verborum poni sub speciebus corpus Christi, hoc est, talem materiam organizatam; quod vero sit cum hac organizatione numero, esse propter vnionem, quam talis organizatio habet de facto cum materia Christi.

*Ex vi verborum
ponitur
materia or-
ganizata præ-
cise, non vero
talis aut talis
organizatio.*

90.
Infallib.

Dices, id, quod ponitur à parte rei ex vi verborum, est aliquid determinatum; sed corpus ponitur ex vi verborum; ergo corpus, prout ponitur ex vi verborum, significat aliquam organizationem determinatam. Respondeo, id, quod ponitur à parte rei, esse aliquid determinatum, non tamen poni determinatum ex sola vi, & veritate verborum; nam

Respondet.

*Id quod ponitur
est quidem determi-
natum, non
tamen ex sola
vi verborum.*

poni ex vi verborum, dicit duo, scilicet, poni, & significari per verba: positio est aliquid physicum, & terminatur ad organizationem determinatam: significatio vero est aliquid intentionale, & potest tendere ad aliquid indeterminatum, vel indeterminatum; organizatio ergo, quæ de facto ponitur, licet ipsa determinate sit, quæ ponitur, non tamen significatur determinate per verba, sed vel secundum rationem communem, vel sub disiunctione; & ideo non ponitur ipsa ex vi præcisa verborum, quia deest altera pars, scilicet, quod hæc organizatio significetur per verba, sicut in exemplo posito, Psalmus, qui dicitur à penitente, est Psalmus determinatus, sed tamen hic Psalmus non ponitur ex præcisa obligatione; quia poni ex obligatione, est poni, & præcedere obligationem dicendi hunc Psalmum; primum est verum & secundum falsum: fatendum ergo est, non poni ex præcepto Confessarij Psalmum deter-

minatum, nec ex vi verborum consecrationis organizationem determinatam.

Vrgebis adhuc; id, quod ponitur per concomitantiam, non debet esse idem realiter cum eo, quod ponitur ex vi verborum; ponitur enim non propter identitatem, sed propter vnionem, seu connexionem, quam habet cum illo, quod ponitur ex vi verborum: sed indiuiduatio, seu determinatio huius organizationis, quæ ponitur per concomitantiam, est idem realiter cum ratione communi organizationis, quæ significatur, & ponitur per verba; ergo non potest illa sola determinatio poni per concomitantiam, si ponitur ex vi verborum ratio communis organizationis significata in obliquo.

Respondeo primo, per corpus non significari organizationem in communi, sed disiunctim hanc vel illam: est enim hoc corpus hæc materia prima cum aliqua organizatione humana, hæc, vel illa: quare hæc organizatio, quæ ponitur de facto, non identificatur cum illo disiuncto; nec ponitur propter identitatem, quam habet cum illo, quod significatur per verba: posset enim poni illud disiunctum, quod significatur per verba absque hac organizatione; ergo hæc organizatio non est idem, nec ponitur propter identitatem, quam habet cum illo disiuncto, sed propter connexionem, & vnionem, quam habet à parte rei cum hac materia prima, quæ ponitur ex vi verborum.

Secundo responderi potest; admittendo, quod per corpus significetur organizatio in communem, enim displicet ex hoc capite quarta sententia Francisci Suarij, & aliorum supra relata, quod docet, significari, & poni ex vi verborum rationem communem formæ substantialis: sed quia docent, formam substantialem significari in recto, vt constitutum directum corporis humani: inde enim fit, quod hoc corpus debet importare hanc formam substantialem, atque ideo non posse poni ex vi verborum hoc corpus Christi (prout debet de facto poni) quin ponatur etiam ex vi verborum hæc forma substantialis. Nos vero dicimus, hoc corpus in recto significare solum hanc materiam primam, in obliquo vero organizationem; quare esse idem numero corpus variata organizatione, sicut est idem numero pater, variata paternitate: quo supposito, posset etiam aliquis dicere, hoc corpus significare hanc materiam in recto, rationem vero communem organizationis in obliquo. Tunc autem ad argumentum propositum posset responderi, id, quod ponitur per concomitantiam, non debere identificari adæquate cum eo, quod ponitur ex vi verborum; posse tamen identificari inadæquate, prout rationale identificatur cum ratione communi animalis. Ratio autem differentia est, quia si identificaretur adæquate, non poneretur ratione vnionis, sed propter identitatem, cum non possit poni aliquid sub speciebus, non posito toto illo, quod est idem realiter & adæquate cum ipso. Id vero, quod solum identificatur inadæquate, non poneretur propter identitatem: nam eiusmodi identitas non cogit ad ponendam omnimodam, quæ eo modo identificatur; posita enim ratione communi animalis, non oportet poni etiam rationalem, non ergo poneretur hæc organizatio sub speciebus propter identitatem, quam habet cum ratione communi organizationis significata per verba; sed si ponitur, erit propter connexionem, & vnionem realem, quam de facto habet cum hac materia prima, quæ ponitur ex vi verborum, vt saepe diximus.

Petes rursum: si corpus Christi fuisset redactum in cineres tempore mortis, quid esset ex vi verborum, & quid per concomitantiam sub speciebus

panis: Deberet enim esse materia cum organizatione aliqua humana; alioquin non esset corpus humanum, propterea verba significant; illa autem organizatione non esset tunc per concomitantiam, quia non esset propter unionem, quam alibi haberet cum illa materia: illa enim materia alibi non supponitur organizata, sed redacta in cineres; ergo illa organizatio esset ex vi verborum; ergo & nunc, quia verba non magis significant tunc illam organizationem determinatam quam nunc, & tamen nunc poneretur ex vi verborum.

Respondeo, tunc ex vi verborum futuram materiam primam Christi cum aliqua organizatione humana necessaria ad verificanda verba de corpore humano; illam autem organizationem determinatam, quae tunc esset, propterea talem non futuram ex vi verborum, sicut nec modo est, nec etiam futuram tunc per concomitantiam; quia non esset propter unionem, quam alibi haberet cum materia, sed futuram ex voluntate Dei determinantis exigentiam indifferentem verborum ad talem potius organizationem determinatam, quam ad aliam. Nunc quidem omnia sunt, vel ex vi verborum, vel per concomitantiam, quia corpus Christi in sua praesentia naturali habet organizationem substantialem, & accidentalem, & alia omnia, quae consequuntur corpus humanum vivum: & ideo Tridentinum solum numerat quae ponuntur ex vi verborum, vel per concomitantiam; quia loquitur de iis, quae de facto ponuntur, & non de casu illo, quem Deus praescivit non ponendum, quando instituit hoc sacramentum; in quo casu non est inconueniens, quod aliquid poneretur nec per concomitantiam, nec praecise ex veritate verborum, sed ex voluntate Dei determinantis id, quod sub distinctione solum exigent verba ad sui veritatem.

Obiicies vltimo; panis conuertitur in id, quod ponitur ex vi verborum: sed panis solum conuertitur in substantiam corporis Christi; ergo nec determinate, nec distinctim ponitur ex vi verborum aliquid aliud, nisi substantiam corporis Christi; ergo solum ponitur ex vi verborum organizatio substantialis determinate.

Respondet Vaquez *disput. 187. num. 32.* concedendo, substantiam panis conuerti in accidentia etiam corporis Christi, & ad Concilium dicit, expressisse id, quod praecipuum est in termino conuersionis, non tamen negasse reliqua, quae requiruntur ex parte illius. Ego quidem non audeo concedere, panem conuerti in accidentia Christi, quia iam illa conuersio non esset mera transubstantiatio, nec mera conuersio substantialis, sed mixta ex substantiali, & accidentali, saltem ex parte termini ad quem. Quare respondeo, licet accidentia organizationis ponerentur determinate ex vi verborum, non fore terminum conuersionis, quia accidentia Christi non succedunt substantiae panis in munere substanti accidentibus panis, sed sola substantia corporis Christi; cum autem ad omnem conuersionem requiratur, quod vnus terminus succedat alteri in eodem munere circa aliquod tertium, vt saepe dictum est Disputatione praecedenti, hinc est, panem conuerti in solam substantiam, non vero in accidentia corporis Christi; quia sola substantia, & non accidentia substantia accidentibus panis.

Dices, si ex vi verborum ponuntur etiam accidentia corporis Christi, cur non substabunt ipsa accidentia speciebus panis, sed sola substantia? Respondeo, solam substantiam corporis Christi sustentare species panis in genere causae efficientis; quod tum ex ipsis verbis consecrationis colligi potest. *P. Ioan. de Lugo de Sacramentis.*

test, quibus corpus dicitur substare; tum etiam quia non est consentaneum naturis rerum, vt accidentia substarent accidentibus, sed sola substantia, imo fortitan, licet accidentia corporis Christi sustentarent efficienter species panis, non dicerentur substare illis, quia substare accidentibus panis est esse substantiam illorum accidentium; accidentia autem non possunt esse substantia aliorum accidentium; merito ergo dicimus, solam substantiam corpori Christi esse, quae succedit pani in munere substanti speciebus.

Ex dictis intelligitur, quam vim habeat ratio S. Thomae vbi supra, ad probandum, quantitatem Christi non poni ex vi verborum; quia conuersio non fit in quantitatem, sed in substantiam solum, vbi videtur innuere, quod si poneretur ex vi verborum, deberet conuerti panis in ipsam quantitatem Christi, quod ex principiis supra positis verum est: nam panis solum conuertitur in id, quod directe significatur per *ly corpus*; quia scilicet illud, in quod fit conuersio, debet significari in recto per verba, & per consequens deberet esse id, quod substaret speciebus loco panis: substare autem soli conuenit substantiae, vt supra vidimus; ergo de primo ad vltimum haec accidentia sicut non sunt terminus conuersionis, nec significantur in recto, ita non ponuntur ex vi verborum, quia si ponerentur ex vi verborum, significantur in recto, & per consequens essent substantia; nunc autem, quia non significantur in recto, non ponuntur haec ex vi verborum, sed solum verba exigunt, poni aliqua, haec vel illa, vel aliquam organizationem distinctam.

Obiiciunt aliqui, panis conuertitur in corpus Christi; ergo conuertitur in totum id, per quod constituitur corpus Christi; ergo si corpus in ratione corporis constituitur per organizationem accidentalem, & quantitatem, panis debet in haec accidentia conuerti. Respondeo ad hoc, vt panis conuertatur in corpus Christi, non est necesse, quod conuertatur in ea etiam, quae corpus Christi includit in obliquo: satis est, quod conuertitur in substantiam, quam dicit in recto: vnde Concil. Trident. *illa sess. c. 4.* merito explicuit sensum illius propositionis dicens: *Totam substantiam panis conuerti in substantiam corporis Christi, & totam substantiam vini in substantiam sanguinis Christi*; pro eodem vsurpans, *panem conuerti in corpus Christi, & panem conuerti in substantiam corporis Christi*. Sufficit ergo conuerti in substantiam corporis, vt dici possit, conuerti in corpus Christi.

Dices, ergo si corpus Christi constituitur etiam in ratione corporis per organizationem substantialem, necesse est, quod substantia panis conuertatur non in solam materiam primam, sed etiam in organizationem substantialem corporis, alioquin non conuertetur in substantiam corporis, sed in partem substantiae corporis Christi, cum corpus vt corpus includat aliquid aliud substantiale praeter ipsam materiam.

Respondeo negando sequelam: sufficit panem conuerti in substantiam illius, quod dicit in recto corpus, licet non conuertatur in substantiam, quam affert in obliquo: ideo fortasse Tridentinum in verbis proxime adductis diuerso modo loquitur de termino a quo, & de termino ad quem; dixit enim, *fieri conuersionem totius substantiae panis in substantiam corporis, & totius substantiae vini in substantiam sanguinis Christi*; vbi de substantia panis, & vini dixit, totam conuerti, non vero dixit, conuerti in totam substantiam corporis, & sanguinis, ne includeretur ea etiam, quae forte significatur in obliquo. Ratio autem est, quia tota ea conuersio colligitur ex verbis Christi,

97.

Ex dictis intelligitur quam vim habeat ratio D. Th. supra allata.

98.

Obiiciunt aliqui.

Respondeo.

Conc. Tri.

99.

Instatur.

Respondeo.

E c vt

ut dixit Concilium ibidem: quia nimirum Christus dixit: *hoc est corpus meum*, ad quorum verborum veritatem requiritur, quod corpus Christi succedat substantiæ panis in munere substandi illis accidentibus, unde fit, corpus Christi esse terminum conuersionis, cum sit id, quod succedit circa accidentia substantiæ panis, quæ expellitur. Ad verificanda autem illa verba sufficit, quod rectum corporis succedat sustentando illa accidentia: de recto enim solum dicitur, *hoc est*, licet enim requiratur, quod sit ibi etiam organizatio corporis, non tamen requiritur, quod ipsa organizatio sit, quod substat, & sustentat accidentia, sed quod corpus organizatum substat accidentibus: non potuit ergo ex illis verbis colligi, organizationem esse terminum formalem, in quem heret conuersio, sed solum substantiam illius, quod corpus dicit in recto. Porro Patres Concilij dicentes, panem conuerti in substantiam corporis Christi, per substantiam corporis noluisse includere organizationem substantialem prouenientem formaliter ab ipsa forma rationali, constat ex eo, quod loquuti sunt de substantia corporis, propterea corpus est pars hominis condistincta ab anima: dicunt enim corpus esse ex vi verborum, animam vero per concomitantiam, sub speciebus panis; ergo dum addunt, panem conuerti in substantiam corporis, sensus est, conuerti in substantiam, quam includit corpus, propterea est pars condistincta ab anima: unde si corpus, quod est pars hominis distincta ab anima, includit formas illas substantiales partiales, quas aliqui ponunt, in illas etiam conuertitur panis, quia illæ sunt substantia corporis, propterea est pars condistincta ab anima, & tunc corpus dicit in recto materiam primam, & illas formas partiales. Si vero non dentur illæ formas partiales, sed materia denominatur corpus humanum à forma rationali, à qua substantialiter organizatur, ut à causa formali, vel ab accidentibus, quibus formaliter organizatur, tunc corpus dicit organizationem solum in obliquo, & conuersio fiet solum in substantiam materiæ habentis talem organizationem, quia illa sola est substantia corporis, propterea corpus est pars condistincta ab anima: de hac enim comparte, & de eius substantia, propterea talis est, loquitur Concilium ibi, ut ex ipso contextu capitis tertij, & quartij aperte constat.

Quid conuertatur ex vi verborum, ex parte termini à quo.

100. Pro complemento restat breue dubium. Vidimus enim, quid ponatur ex vi verborum sub speciebus panis ex parte termini *ad quem* huius conuersionis. Dubitari potest ex parte termini *à quo*, quid conuertatur ex vi verborum: an possimus similiter in pane distinguere, ita ut aliquid panis conuertatur, & desinat ex vi verborum, aliquid vero solum per concomitantiam. Ratio dubitandi potest esse duplex. Prima, quia sicut in Christo non tota substantia ipsius est terminus conuersionis formaliter loquendo, sed denominatiue; corpus enim solum est, quod formaliter terminat conuersionem, quia ipsum solum est, quod immediate succedit in munere substandi accidentibus loco panis, totus autem Christus denominatiue à corpore dicitur succedere panis, & substat accidentibus, & panem conuerti in Christum: sic etiam in pane non tota eius substantia substat immediate accidentibus, sed materia prima sola erat, in qua immediate recipiebantur accidentia panis, quæ remanent, ut docet verior, & communior sententia Philosophorum; ergo sola materia prima est, cui formaliter succedit corpus

Christi in munere substandi accidentibus; atque adeo sola materia prima erit, quæ formaliter, & immediate conuertitur; forma autem panis, & eius substantia solum denominatiue, sicut solum denominatiue, & non formaliter substantiant illis accidentibus, circa quæ sit conuersio.

Secunda ratio dubitandi esse potest, quia id ponitur ex vi verborum ex parte termini *ad quem*, quo non posito, verba non essent vera; ergo id etiam conuertitur ex vi verborum, quo non desinente, vel non conuerso, verba non essent vera; sed licet forma panis, v.g. non destrueretur, nec conuerteretur in corpus Christi, sed adhuc maneret in rerum natura, verba essent vera; ergo forma panis non conuertitur ex vi verborum, sed per concomitantiam.

In hoc puncto duo attinguntur diuersa; primum, an tota substantia panis conuertatur proxime, & formaliter; an vero aliquid illius formaliter, & aliquid solum denominatiue? Secundum est, an tota substantia panis conuertatur ex vi verborum: an vero aliquid ex vi verborum, & aliquid solum per concomitantiam? Quoad primum, existimo, totam substantiam, quæ includitur in natura panis, conuerti formaliter, & proxime in corpus Christi, & quoad hoc esse differentiam inter substantiam Christi, quæ introducit, & substantiam panis, quæ expellitur, quia non tota substantia Christi, sed solum corpus eius substat accidentibus panis loco substantiæ panis: anima vero Christi, & alia solum denominatiue, in quo sensu potest dici, panem conuerti in Christum, propterea loqui videtur Gregorius Nyssenus in Orat. Catech. cap. 37. in vltimis verbis, quæ, propterea referuntur apud Valentiam in presenti disput. 6. quest. 3. part. 2. §. 3. hæc sunt: *Christus se per carnem inserit omnibus credentibus, commisit, & conuenerunt corporibus illorum, ut unione cum eo, quod est immortale, sit etiam homo particeps incorruptionis. Hæc autem dat virtute benedictionis, in illum transfusionem eorum, quæ apparent natura.* Vbi Nyssenus videtur dicere, naturam panis conuerti in illum, hoc est, in Christum. Sed nescio, ubi P. Valentia inuenit illam versionem. Omnes enim, quas videre potui, non habent, *in illum*, sed *in illud*, quod refertur ad corpus Christi, de quo dixerat esse immortale, & communicare incorruptionem. Et quidem non poterat aliter verti ex textu Græco, in quo legitur in genere neutro *æcis caro*, unde non dicit, conuerti in Christum, sed in corpus Christi. Si tamen illud primum dixisset, debet intelligi saltem denominatiue, ut monui. At vero in pane tota eius substantia ratione sui substat accidentibus: nam licet recipiantur immediate in sola materia, multa tamen eorum dimanant à forma substantiali panis, atque ideo forma est radix, & substantia eorum, imo magis proprie, quam materia, cum forma sit radix magis determinata eorum, quod est proprium substantiæ. Denique vnio substantialis inter materiam, & formam panis, suo etiam modo substat accidentibus, quia forma non est radix eorum, nisi propterea est vnita materiæ: si enim esset extra materiam, non oriretur ab ea talia accidentia, sicut nec ab anima rationali separata dimanant accidentia humana. De substantia panis dici potest, quod solum denominatiue sit subiectum, vel radix accidentium panis, quatenus denominationes sunt suppositum, & ideo suppositum denominatur habere, vel esse principium talium accidentium, quia natura illius suppositi sustentat, vel causat in se alia accidentia.

Quoad secundum vero, an scilicet tota substantia panis conuertatur ex vi verborum? distinguendum

Tota substantia panis sit ex vi verborum terminus formalis à quo illius conversionis substantialis; respondendum est affirmatiue: si enim aliquid substantia panis remaneret substantia illis accidentibus, non essent vera verba in toto rigore, vt supra vidimus: quare ex vi, & veritate verborum tota substantia panis expellitur ab iis accidentibus, & per consequens tota est terminus formalis à quo illius conversionis ex vi verborum; quia esse terminum formalem à quo, nihil aliud est, quam esse illud, quod expellitur, vt succedat aliud in eodem munere circa aliquod tertium perseverans.

104. Si vero sensus sit, quod ex vi verborum tota substantia panis desinat esse in rerum natura, quam destinationem diximus supra necessariam esse, vt tota substantia panis dicatur conuertere in corpus Christi, tunc fatendum est, non conuertere ex veritate præcisa verborum, sed quasi per concomitantiam, seu consequentiam necessitatis: nam licet substantia panis maneret in rerum natura, dum tamen non maneret sub illis accidentibus, verba essent in omni rigore vera, & tamen tunc non conuerteretur substantia panis in corpus Christi, sed illud totum ex pane, & accidentibus conuerteretur in aliud totum ex eisdem accidentibus, & corpore Christi: nunc ergo substantia panis desinit propter necessitatem consequentem ad separationem ab accidentibus, vt supra explicuimus, atque ideo consequenter etiam, & non ex præcisa veritate verborum sit conuersio substantia panis in corpus Christi; ad veritatem enim verborum satis esset conuersio illius compositi ex pane, & accidentibus in illud aliud compositum ex corpore Christi, & eisdem accidentibus panis. Est ergo differentia quoad hoc inter terminum formalem à quo, & terminum formalem ad quem huius conversionis, quod ex vi verborum debet expelli tota substantia panis ab illis speciebus: non vero debet ex vi verborum poni tota substantia Christi sub eisdem speciebus: vnde oritur, quod ex vi verborum debeat conuertere totum compositum ex tota substantia panis, & accidentibus, non vero debeat ex vi verborum conuertere in compositum ex tota substantia Christi & accidentibus panis, sed solum per concomitantiam, non tamen requiritur, quod ex vi verborum præcisa conuertatur, & desinat esse substantia panis, sed quod expellatur ab illis accidentibus, vt iam diximus.

SECTIO V.

Quid ponatur in calice vi verborum.

105. Ex dictis de corpore, facile erit intelligere, quid de sanguine sentiendum sit. Dubitari ergo potest, primo an ex vi verborum ponatur forma substantialis in calice; an sola materia cum accidentibus sanguinis? Respondetur distinguendo: nam si supponatur, sanguinem informari anima rationali, sicut carnem, tunc eodem modo dicendum est, ex vi verborum poni materiam disunctam vel cum accidentibus sanguinis, vel cum informatione substantiali, quia habeat esse substantialiter sanguinem, quia eadem ratio est, quoad hoc, de sanguine, & de corpore. Si vero, iuxta probabilioris sententiam dicatur, sanguinem non animari, sed habere peculiarem formam substantialem sanguinis, consequenter dicendum videtur, hanc formam poni ex vi verborum: contra hoc enim non videntur rationes supra factæ contra formam rationalem: & aliunde videtur verius, quod sanguis in ratione sanguinis dicitur.

P. Ioan. de Lugo de Sacramentis.

in recto illam formam substantialem, sicut lac in ratione lactis, & vinum in ratione vini, dicunt in recto suas formas substantiales; ac per consequens sanguis vt sanguis non requirit ad veritatem verborum aliqua accidentia nec determinata, nec sub distinctione, sed solam materiam, & formam substantialem.

Dices, etiam si sanguis non animetur, probabile tamen est, non semper habere eandem formam, sed dum est in corpore, habere formam sanguinis quasi vitalis; extra corpus vero habere aliam formam quasi cadaueris sanguinis: quo supposito dubitari potest, quæ forma istarum significetur ex vi verborum; videtur enim naturam poni ex vi præcisa verborum, sed solum per concomitantiam. Respondeo, etiam si admittatur probabilitas Antecedentis, poni ex vi verborum nunc de facto formam substantialem sanguinis, quam habet in cælo; quia sanguis importat in recto materiam, & formam substantialem, sicut alia concreta substantia; quare cum ex vi verborum ponatur idem numero sanguis, qui est in cælo, debet poni cum eadem numero forma, quia ex vi verborum debet poni ille numero sanguis, quem de facto Christus habuerit. Ex quo fit, vt si de facto sanguis Christi esset effusus & cum forma cadauerica, propterea erat fortasse in triduo, deberet poni ex vi verborum cum illa forma; quia tunc illud compositum ex illa materia, & illa forma erat sanguis Christi.

Secundo dubitatur, an totus Christi sanguis ponatur ex vi verborum? Quidam voluerunt, solum poni ex vi verborum sanguinem, qui fuit effusus, propter illa Christi verba: *hic est sanguis meus, qui pro vobis effundetur*, &c. Addunt tamen, nunc poni ex vi verborum totum Christi sanguinem; quia Christus resurgens solum resumpsit sanguinem effusum. Verius tamen est, ex vi verborum etiam in cæna positum fuisse totum Christi sanguinem; primo, quia iuxta probabilem sententiam Christus totum sanguinem effudit, vt ex vulnere lanceæ constat. Secundo, quia licet non totus esset effundendus quoad singulas partes, de toto tamen dici potuit, effundendus: sicut licet non totum corpus martyris deuoretur à bestiis, quoad singulas partes, & ossa, de toto tamen dici poterat: *Hoc corpus deuorabitur*, &c. Tertio, quia verba illa, *Hic est sanguis meus*; non dependent in sua significatione à verbis sequentibus, quia (vt videbimus infra) per illa priora fit consecratio; sed illa secundum se sunt indefinita; ergo supponunt pro toto sanguine. Vltimo, quia Tridentinum, vbi supra, vniuersaliter & indefinite docet ex vi verborum poni sanguinem; ergo non debet limitari ad partem sanguinis.

Tertio dubitari potest, an ponatur ex vi verborum totus sanguis, qui effusus est in passione? Hæc dubitatio pendet ex alia questione, an manserit in terris aliqua particula sanguinis effusi de quo Suarez 2. som. in 3. part. disp. 47. sect. 1. & Valquez 1. tom. in 3. part. disp. 36. cap. 8. & nos disp. 14. de Incarnat. sect. 6. vbi diximus verius esse quod aliqua pars remanserit; vt apparet in spinis, sudario, lancea, &c: non tamen sub forma sanguinis, sed sub alia diuersa, retento pristino colore: quo supposito, dicendum est, nunc de facto poni solum sanguinem, quem Christus habet; nam ille qui remansit, iam non est sanguis Christi, imo nec sanguis.

Petes, an si fieret vera consecratio tempore passionis, quando pars sanguinis erat effusa, & pars effundenda, deberet utraque poni ex vi verborum? Ratio dubitandi est, quia digitus antea abscissus non poneretur ex vi verborum appellatione corporis; ergo nec pars sanguinis separata à reliquo.

Ee 2

Respon

106.

Inflansia.

Dilectus.

107.

Totum Christi sanguis ponitur ex vi verborum.

108.

Remansit aliquæ pars sanguinis in terris, non tamen sub forma sanguinis.

109.

Quæstio.

Satisfit.

Respondeo tamen, utramque partem ponendam; quia utraque vera erat sanguis Christi. Ad exemplum autem de digito abscisso, quidquid sit de veritate antecedentis, dici potest, discrimen esse, quod corpus in ratione corporis importat continuationem, & vnionem partium inter se; quare licet appellatione corporis significaretur illud solum, quod est per modum vnus continui sufficientis, ut dicatur corpus humanum: sanguis tamen non postulat ex sua significatione talem continuationem, sicut neque aqua, aut alia huiusmodi. Quomodo autem ad id conducatur distantia, vel cōiunctio moralis effusionis, vel abscissionis, diximus illa *disp. 14. sect. 5.* An vero sanguis in triduo manserit congelatus, an liquidus, saltem quoad partes reassumendas, non constat; illud mihi verissimū est, mansisse sub vera forma sanguinis incorrupti eo modo, quo corpus mansit in ratione corporis incorrupti: nam eadem videtur esse ratio de utroque, & vnio hypostatica Verbi ad sanguinem, quæ etiam in triduo durauit, id postulabat.

Dubitatur
quarto.

Quarto dubitari potest, an totus sanguis in Eucharistia ex vi verborum sit continuus: Ratio dubitandi est, quia potest contingere, non esse totum continuum intra venas, præsertim in triduo. P. Suarez *disp. 5. sect. 3.* respondet affirmatiue, quia res liquida eo ipso quod habeat approximationem localem, vniantur & continuantur; ergo cum totus sanguis ponatur in distans, eo ipso ponitur continuus.

Respondet
Suarez.110.
Reycitur
primo.

Hæc tamen sententia nullo modo placet; primo, quia hinc sequitur in Eucharistia singulas particulas sanguinis vniri cum singulis, & quamlibet cum omnibus aliis; quia omnibus, & singulis est æque præfens. Secundo, quia sequeretur, sanguinem Christi in Eucharistia habere modum substantialem absolutum, quem non haberet in cælo; quod nouum est apud Theologos. Tercio, quia indistantia, quam habent partes sanguinis in Eucharistia, tantum abest, quod conducatur, ut potius obstat ad continuationem: tum quia propinquitas requisita ad vnionem continuatiuam est propinquitas vtriusque extremi per contractum, & iuxta positionem, non per intimam præsentiam in eodem omnino locorum etiam, quia sanguis Christi, prout in Eucharistia, est incapax secundo illum statum patiendi aliquid ab agente naturali (ut vidimus *disp. sequenti*) ergo illa præsentia patrum non est sufficiens, ut resurget vnio inter illas. Alioquin si iuxta species consecratas poneretur alius sanguis humanus, continuaretur etiam cum sanguine Christi, eo quod haberet approximationem sufficientem ad continuationem, quod est valde absurdum.

Secundo.

Tercio.

SECTIO VI.

Utrum Diuinitas, & Personalitates Diuinae sint in Eucharistia ex vi verborum?

111.
Quæstio
secunda.

Non dico, *utrum ponantur*, quia certum est naturam, vel personalitates Diuinas non accipere nouam præsentiam ad species; sed *utrum sint*: hoc est, an significantur ex vi verborum, ut præfentes in Eucharistia. Et in primis certum est personam Verbi esse ad minus per concomitantiam in Eucharistia propter vnionem cum humanitate Christi; ut docet Tridentinum vbi supra, dicto *cap. 3.* Difficultas tamen est, an sit etiā ex vi verborum. Ratio dubitandi oritur ex verbis, quibus dicitur in persona Christi, *hoc est corpus meum*; nam *li meum* significat, illud corpus esse proprium personæ loquentis; ergo significat, quod terminatur per illam personalitatem; ergo ex vi verborum significatur illud corpus esse vni-

Ratio dubi-
sandi.

um hypostaticè Verbo Diuino; ergo ex vi verborum significatur vnio, & per consequens ipsa persona Verbi.

Respondent aliqui, hoc argumento solum probari, esse ex vi verborum vnionem hypostaticam ad Verbum, non tamen ipsam personam Verbi; quia vnio sola sufficit ad denominandum illud corpus Christi. Sed contra, quia si argumentum aliquid probat, probat etiam de personalitate, quia licet hoc, quod est, corpus esse vnium, proueniat formaliter à sola vnione; cæterum hoc, quod est esse substantens, non prouenit à sola vnione, sed ab ipsa substantia; ergo cum *li meum* significet, corpus esset terminatum substantentia personæ loquentis consequens est, ut non sola vnio, sed etiam substantia ipsa significetur.

Propter hanc rationem videtur aliquibus probabilis hæc pars: communis tamen, & vera sententia negat, personam Verbi esse ex vi verborum, & constat satis ex Tridentino supra dicente, Diuinitatem esse in Eucharistia propter admitabilem eius cum corpore, & anima vnionem: vbi ex contextu constat, Concilium non numerare Verbum in iis, quæ in Eucharistia sunt ex vi verborum. Neque obstat argumentum supra factum. Ad quod P. Valquez *disp. 185. num. 14.* indicat, pronomen *Meum* non refertur suppositum, sed naturam humanam; cuius dicitur esse illud corpus; & ideo non debere suppositum esse sub speciebus ex vi verborum.

Hoc tamen assertum indiget explicatione; nam re vera illud *meum*, magis directe, & immediate significat suppositum, quam naturam loquentis. Dicere enim *corpus meum*, idem est, ac si dicas, *corpus mei*; illud autem, *mei*, est genitiuus pronominis *Ego*; & quidem illud pronomen *Ego*, non significat directe naturam, sed suppositum loquentis: non enim possum dicere: *ego sum natura humana*, sed *ego sum persona*; ergo illud *Ego* stat pro supposito in recto, non pro natura; & per consequens *corpus mei* erit idem ac corpus suppositi, quod *sum ego*: semper enim loquitur suppositum in persona sua, nec potest loqui nomine naturæ in recto, quia omnes voces impolite sunt ad significandam loquutionem suppositi.

Fateor tamen, illud *Meum*, licet magis directe significet, & referat suppositum, magis tamen determinate significare naturam loquentem: omnis enim loquutio creata, est actio immediata alicuius naturæ intellectualis, quæ per illam loquutionem exprimit suam mentem, & per consequens necessario exprimitur natura, cuius mens exprimitur, & exprimitur talis natura determinata, quæ est principium proximum loquutionis; sed magis directe, licet minus determinate, exprimitur suppositum per illud pronomen *Ego*, & *Meum*. Nam sicut *Disputat. 13. de Incarnat. Sect. 3.* diximus, illas voces *hic homo*, significare directe suppositum, & indirecte humanitatem, sed tamen hanc determinate, suppositum vero in confuso, ita ut, *hic homo*, idem sit ac, *suppositum huius humanitatis*: sic dicendum est de illo pronomine *Ego*, quod idem sit ac suppositum huius naturæ loquentis. Quare, quando dico: *hoc est humanitas mea*, idem est ac dicere, hæc est natura humana suppositi, quod terminat hanc naturam loquentem. Hinc enim est, quod Deus loquens de se ipso per loquutionem procedentem immediate à natura Diuina, & non à supposito, possit dicere: *Ego sum Pater, ego sum Filius, ego sum Spiritus sanctus*; quia scilicet illud *ego* determinat semper solam naturam loquentem, non vero suppositum, ut sensus sit: suppositum huius naturæ loquentis, est Pater, est Filius, est Spiritus Sanctus: quod verum est, non

non de eodem supposito, sed de supposito vage accepto.

Hinc colligitur iam primo sensus illorum verborum *corpus meum*; idem enim significant, ac corpus naturæ humanæ, quæ est humanitas suppositi, quod terminat hanc naturam loquentem. Unde illa verba non solum sunt vera prolata à natura humana Christi, quæ de facto loquebatur, sed etiam prolata non ab humanitate, sed à natura Diuina Verbi vera essent. Nam si Verbum assumpsisset naturam leonis, potuisset Verbum ut Deus dicere de corpore leonis: *hoc est corpus meum*; scilicet corpus illius naturæ leoninæ, quæ esset vere natura suppositi, quod terminat naturam Diuinam loquentem. Sic ergo de facto Verbum per naturam Diuinam posset loqui, & de Christi corpore dicere: *hoc est corpus meum*; scilicet, est corpus humanitatis suppositi quod terminat naturam Diuinam loquentem.

Colligitur secundo; si ad veritatem illius pronominis, *meum*, in verbis consecrationis requireretur, quod in Eucharistia esset illud, per quod illud corpus habet id, quod significatur per illud; *meum*; oportet utique, sub speciebus esse ex vi verborum suppositum Diuinum Verbi terminans tale corpus. Probat ut dictis, quia esse *meum* est esse corpus illius naturæ humanæ, quæ est natura suppositi terminantis naturam loquentem: hoc autem includit multa, scilicet, hoc corpus pertinere ad talem humanitatem, & illam humanitatis pertinere ad suppositum, quod terminat naturam loquentem. Si ergo deberet sub speciebus esse totum id, per quod corpus illud habet, quod à Christo possit appellari *suum*, oportet poni ex vi verborum coniunctionem illius corporis cum supposito talis naturæ loquentis, per quam coniunctionem corpus illud potest dici *meum* à Christo loquente.

Dices, si natura humana Christi terminaretur simul per personalitatem Patris, & Filij, vel per substantiam Verbi, & per substantiam creatam propriam, tunc non oporteret ad veritatem verborum, esse vitamque substantiam sub speciebus, sed sufficeret altera illarum; nam ratione singulatum posset Christus dicere verè, illud esse corpus suum; ergo illa substantia, quæ esset sub speciebus, non esset ex veritate verborum, cum abique positione illius verba adhuc possent esse vera. Respondetur, in primis nos supponere, quod ut verius amplexi sumus *disp. 12. de Incarnat. sect. 6.* non posse humanitatem terminari simul substantia propria, & aliena, vel duplici diuina: quo supposito, non potest poni ille casus, in quo substantia Verbi non esset necessaria ad veritatem verborum. Deinde, quidquid sit de eo casu, nunc ramen de facto, cum natura humana subsistat sola substantia Verbi, necessarium esset ad veritatem verborum, quod hæc substantia sit sub speciebus, si ad eiusmodi veritatem requireretur, poni sub speciebus id quod significatur per esse *meum*; quia de facto nihil aliud est, quod illud corpus sit Christi, nisi corpus illud esse talis naturæ humanæ, & illam esse naturam suppositi terminantis naturam loquentem illa verba, sed de facto in tantum est natura suppositi terminantis talem naturam loquentem, in quantum humanitas illa terminatur à supposito Verbi, cuius humanitas loquitur; ergo de facto non possent esse vera verba, nisi sub speciebus esset hoc, quod est illam humanitatem terminari à supposito Verbi.

Aliter ergo ad argumentum principale respondendum est, ad veritatem illius pronominis, *meum*, non requiri, quod sub speciebus sit id, per quod formaliter habet illud corpus esse illius, qui loquitur:

P. Ioan. de Lugo de Sacramentis.

itaque licet per *li meum* significetur, corpus illud terminari persona loquentis, non tamen quod terminetur ibi, vbi cumque est; quare licet in Eucharistia non esset vnio hypostatica, posset Verbum dicere de illo, esse corpus suum, cum eidem corpori vnietur in cælo; quia *li meum* ex communi hominum acceptatione non sumitur reduplicatiue, ita ut significetur ibi esse rationem formalem, quia constituitur in esse *mei*, sed specificatiue, significando, illud corpus esse, quod absolute est *meum*. Ex quo fit, ut licet per possibile, vel impossibile corpus illud in Eucharistia haberet propriam substantiam creatam, & non Diuinam, posset tamen Verbum de illo dicere, ibi esse corpus suum, quia ad hoc satis esset, quod in cælo subsisteret substantia Verbi.

Confirmatur, quia illud *meum* non solum significat, ut dicebamus, quod natura illa, cuius est corpus, sit natura suppositi terminantis naturam loquentem, sed etiam quod corpus sit corpus illius naturæ: hoc autem, quod est esse corpus illius naturæ humanæ, est coniungi aliis partibus eiusdem naturæ: quæ tamen coniunctio corporis cum aliis partibus humanitatis non ponitur in Eucharistia ex vi verborum, sed per concomitantiam; ergo nec hoc, quod est terminari tali substantia, debet esse ex vi verborum: sed patet consequentia, quia *li meum* tam includit coniunctionem corporis cum natura loquentis, quam cum supposito; ergo si verificatur illud pronomen *meum*, non posita ex vi verborum coniunctione corporis cum natura loquentis, poterit etiam verificari, licet non sit ex vi verborum terminatio corporis per substantiam loquentis.

Adde, licet illud corpus nec in Eucharistia, nec alibi vniretur Verbo, sufficeret vnio præterita, ut anima Christi posset dicere, illud esse corpus suum: sicut anima S. Petri posset dicere de suo cadauere, illud esse corpus suum; nam iuxta communem modum intelligendi *li meum* solum significat, illud corpus pertinuisse ad naturam loquentis, quando vltimo corpus habuit.

Obiicies primo, licet corpus dicat in recto solum naturam primam, & organizationem humanam in obliquo, debet tamen ad veritatem verborum poni sub speciebus corpus ut organizatum, hoc est, aliqua organizatio, quia debet ibi habere esse organizatum; ergo similiter debet ibi poni non solum id corpus specificatiue, quod est *meum*, sed reduplicatiue, seu id, per quod constituitur in esse talis. Respondetur negando consequentiam. Ratio discriminis desumenda est ex diuersa significatione, quam iuxta hominum placitum habent diuersæ voces; nam, ut notauimus supra *disp. 1. sect. 4.* aliquæ sunt, quæ significant formam præsentem, aliæ præcindunt à præ-

sente, vel absente: sic enim, quando dicimus, hic esse obiectum cognitum, vel amatum, non significamus, hic esse formam, à qua constituitur in esse cognitum, vel amatum; quando vero dicimus, hic esse subiectum album, significamus, hic haberi albedinem: illud ergo prædicatum, *meum*, est omnino ex illis prædicatis, quæ non significant præsentem formam constitutiuam sui; nam alia omnia, quæ dicuntur mea, ut libri, serui, prædia, non habent ibi, vbi sunt, & vbi appellantur mea, id, per quod dicuntur mea. Homines ergo audientes, hoc esse corpus meum, non intelligunt, hic esse etiam rationem formalem constitutiuam in esse mei, sed solum specificatiue hic esse corpus, quod est *meum*. Aliud vero est denominatione organizati, quæ sicut significat formam intrinsecam, sic etiam formam præsentem ibi, vbi dicitur esse corpus organizatum; quod non potest

Et 3 melius

120.
Quid significet illud meum.

121.
Obiicitur primo.

Respondetur.

Aliquæ voces significant formam præsentem, aliæ præcindunt.

116.
Colligitur primo sensus illorum verborum.

117.
Colligitur secundo.

118.
Instantia.

119.
Dilectus.

119.
Respondetur ad argumentum principale.

melius probari, quàm ex vfu loquendi hominum per eiusmodi voces.

122.
Obijciatur se-
cundo.

Respondeo.

Obijciatur secundo, quia si sanguis in consecratio-
ne calicis non significat naturam sanguinis in ab-
stracto, quæ posset dici sanguineus, sed in concreto;
sicut ignis, & aqua; ergo ex vi verborum significat-
ur aliqua substantia. Respondeo, sanguinem non
significare substantiam, sed naturam sanguinis;
quia licet sanguis non aninetur, est tamen vere
pars humanitatis; nomina autem partis non signi-
ficant substantiam, quia non significant illam, vt
existentem per se; quare licet caput habeat substan-
tiam partialem, hæc tamen non significatur per no-
men capitis: dicimus enim, Verbum assumpsisse ca-
put, & manus, &c. non posset autem dici Verbum
assumpsisse caput subsistens; & similiter dicimus,
non solum hominem, sed humanitatem constare ex
capite, manibus, &c. Quod idem locum habet in san-
guine: dicimus enim, Verbum assumpsisse sangui-
nem; & humanitatem constare ex carne, & sangui-
ne; ergo per hanc vocem sanguinis non significatur
natura sanguinis cum substantia.

123.
Instantia.

Diluitur.

Dices, licet sanguis, dum est in homine, sit pars; at
vero quâdo est effectus, iam non est pars; ergo, quan-
do loquimur saltem de sanguine effuso, loquimur
de illo cum substantia. Respondeo, sanguinem etiam
effusum semper retinere nomen, & conceptum par-
tis, sicut caput abscissum, vel animam separatam:
quare sicut hæc de causa non diceretur Verbum esse
caput, si caput maneret abscissum, nec de facto in tri-
duo Verbum dicitur anima, sed vñiri animæ, & ca-
piti; sic nec Verbum dicitur in triduo sanguis, sed
retinuisse assumptum sanguinem, vt fatentur omnes
Theologi. Ex quo clare constat, per sanguinem etiam
separatum non significari substantiam, sed natu-
ram; quia licet minus proprie, adhuc concipitur vt
pars humanitatis mortuæ.

124.
Obijciatur se-
cundo.

Respondeo.

Secundo obijciatur; quia in termino à quo huius
conuersionis expellitur substantia panis ex vi ver-
borum; ergo in termino ad quem debet esse substi-
tencia ex vi verborum. Respondeo negando conse-
quentiam; quia etiam in termino à quo expellitur
forma substantialis ex vi verborum, & tamen ex
parte termini ad quem non ponitur forma substi-
tentialis ex vi verborum, vt supra vidimus; ne-
que est necessaria hæc proportio; quia verba signifi-
cant, ibi non manere aliquid substantiæ præceden-
tis; non tamen significant poni formam, vel substi-
tenciam substantiæ sequentis.

Instantia nec
diuinitatem,
nec vnionem
esse ex vi
verborum.

Hinc infero, nec Diuinitatem, nec vnionem hy-
postaticam esse ex vi verborum, sed solum per con-
comitantiam; quod constat ex rationibus supra fa-
ctis; & satis indicatur à Tridentino vbi supra.

125.
Difficultas est
de Patre, &
Spiritu san-
cto.

Restat difficultas, an Pater, & Spiritus sanctus sint
etiam in hoc Sacramento? In quo licet aliqui nimis
formidauerint, dicentes, solum Christum esse in hoc
Sacramento, non tamen videtur dubitandum, quin
etiam aliæ Personæ adsint, non solum vt in aliis re-
bus, sed speciali titulo propter coniunctionem cum
Verbo; nam sicut vnio animæ cum corpore suffi-
cit, vt, posito corpore Christi, ponatur etiam anima
per concomitantiam: cur etiam non dicimus, adesse
per concomitantiam personam Patris, & Spiritus
sancti, cum adsit Diuinitas, quæ cum illis non vni-
tur, sed realiter identificatur? Itaque sicut cum hu-
manitate Christi adsunt speciali titulo Pater, & Spi-
ritus sanctus ratione vnionis ad Verbum, sic etiam
in Eucharistia, ita vt si per impossibile tota Trinitas
non esset vbique, deberet esse in Eucharistia propter
præsentiam humanitatis Christi. Videatur Suarez
disputat. 5. sect. vñima, in fine; & Valquez disputat.

Suarez.
Valquez.

185. num. 17. Nec hic modus loquendi alienus est à
sanctis Patribus, sed valde visitatus, nam S. Thomas 2. 2. q. 82. a. 1. in
Opus. 63. cap. 2. p. 3. §. Est ibi aliud, dicit: *Deus Pater
in Eucharistia totum, quod ipse est, & habet, cum Spiritu
sancto dedit.* Et infra, *quoties a sacerdote oblatum fuerit
hoc sacrificium, toties Deus Pater cum Filio & Spiritu
sancto se totum ad fruendum exhibet.* Anton. Reimpin-
golus Serm. de corpore Christi effert Bernardum
dicentem: *O Sacramentum Sacramentorum, in quo
Pater, Filius, & Spiritus sanctus datur!* Idem habet
Lanspergius tractatu de Eucharistia, qui habetur
cum Pharetra Diuini amoris. Viguerius in Summa
cap. 16. §. 3. vers. 4. Gabriel Lell. 42. in Canon. &
alii.

Petes primo, an ratione huius concomitantia di-
ci possit, quod manducatur Pater, & Spiritus san-
ctus à sumente Eucharistiam? P. Valquez vbi supra
videtur illam concedere, & defendere illam loquutio-
nem: vnde mitum est, P. Luisium Turrianum in
Censuris Theologicis Cent. 1. dub. 4. acerbè censura-
re illum modum loquendi. Ego tamen existimo, il-
lam esse loquutionem impropiam; quia manducari
importat motum localem, quo ab ore in stomachum
traicitur cibus; quod non potest proprie conuenire
Patri, vel Spiritui sancto. Verbo autem conuenit
propter communicationem idiomatum cum huma-
nitate, quæ vere manducatur.

Petes secundo, an possit dici, quod panis conuer-
titur in Patrem, & Spiritum sanctum saltem per
concomitantiam? Ad hoc enim non videtur requiri,
quod adfuit ex vi verborum. Respondeo tamen ne-
gatiue; quia illud, in quod fit conuersio, debet succe-
dere loco panis in ordine ad sustentanda accidentia;
vt constat ex disputat. præcedenti. Pater autem & Spi-
ritus sanctus non succedunt in hoc munere, sed so-
lus Filius, qui per suum corpus sustentat accidentia
panis efficienter; & ideo panis dicitur conuerti in
solum Filium, non in alias personas.

Hinc infero, licet signatis accidentibus panis, di-
ci possit, *iste est Filius Dei, & iste est Deus*, tamen pos-
se dici, *iste est Pater, vel Spiritus sanctus*; nam licet ibi
sint Pater, & Spiritus sanctus, non tamen substant
illis accidentibus, & ideo licet possimus dicere, ibi
esse, non tamen, istum esse Patrem; quia (vt constat
ex disputat. 6.) non sufficit præsentia vtcumque sine
substantione, vt possit substantia aliqua demon-
strari per accidentia per li hoc.

Dices, persona Verbi non sustentat immediate
accidentia panis, & tamen quia per concomitan-
tiam est cum corpore Christi, quod sustentat ea ac-
cidentia, dici potest: *iste est Filius*; ergo sufficit hæc
concomitantia sub illis accidentibus, vt possimus
dicere: *iste est Pater*. Respondeo negando conse-
quentiam. Ratio discriminis est, quod Verbum est
suppositum, in quo est corpus Christi; denomina-
tiones autem corporis tribuuntur toti supposito,
sicut dicimus hominem album, licet albedo sit in
sola materia; ideo dicitur Verbum substantare quia sub-
stat corpus Verbi. At Pater, & Spiritus sanctus sunt
alia supposita, quibus nullo modo communicantur
denominationes humanitatis Christi. An vero pos-
simus dicere, *hæc est diuinitas*, communis est questio,
de aliis prædicatis humanitatis, an tribui possint
Diuinitati, vt si dicas, *Deitas est passa*; Deitas resur-
xit, &c. de quo Suarez 1. tom. in 3. p. disp. 35.
sect. 2. & Valquez disputat. 63. cap. 5. & non
diximus disputat. 23. de Incarnat.
sect. 1. num. 32.

DISPV